

Årsredovisning 2012

Dnr 2013-37

Innehåll

Generaldirektörens förord	5
1 Inspektionen för socialförsäkringen	7
1.1 Inledning	7
1.2 Uppdrag och regeringens direktiv för verksamheten.....	7
1.3 Organisation	7
2 Tillsyn och granskning av socialförsäkringsområdet	9
2.1 Systemtillsyn	9
2.2 Effektivitetsgranskning	10
3 Resultatredovisning	11
3.1 Krav på rapportering.....	11
3.2 Samlat resultat och måluppfyllelse.....	11
3.3 Ekonomiskt resultat	12
3.4 Effekter av ISF:s rapporter och skrivelser	14
4 Gemensamma prestationer.....	17
4.1 Konferenser	17
4.2 Föreläsningar	17
4.3 Remisser	18
4.4 Samverkansuppdrag mot felaktiga utbetalningar	19
5 Övergripande granskningar	21
5.1 Dolda it-kostnader i verksamheten – Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten	21
5.2 Ett förstärkt allmänt ombud för socialförsäkringen	22
5.3 Utvärdering av Försäkringskassans effektiviseringsarbete	22
5.4 En legitim socialförsäkring	23
5.5 Kostnader.....	23
6 Förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning	25
6.1 Ett jämställt uttag? Reformen inom föräldraförsäkringen	25
6.2 Ekonomiska drivkrafter i bostadsbidragssystemet – en utvärdering av individuella inkomstgränser för makar med barn	26
6.3 Assistansmarknaden – en analys av timschablonen.....	27
6.4 Tvåårsomprovningar av assistansersättningen	27
6.5 Utfall av beslut om statlig assistansersättning	28
6.6 Audit strategy for temporary parental benefit.....	28
6.7 Kostnader.....	29
7 Ohälsorelaterade förmåner	31
7.1 Aktivitetsersättning – från förlängd skolgång till nedsatt arbetsförmåga	31
7.2 Långtidssjukfrånvaro hos föräldrar och deras barn.....	32
7.3 Sjukfrånvaro och vård av barn bland företagare – en analys av utvecklingen under 2000-talet.....	32

7.4	Arbetsgivare i små företag – en intervjustudie om deras erfarenheter av sjukskrivningsprocessen	33
7.5	Stabilitet i sjukfrånvaron	33
7.6	Rehabiliteringsgarantin.....	33
7.7	Early interventions and disability insurance: Experience from a field experiment	34
7.8	Kostnader.....	35
8	Pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom	37
8.1	Share.....	37
8.2	Handläggning av bostadstillägg – hanteringen under 2011	37
8.3	Lönekostnader för äldre och drivkrafter till förtida ålderspensionering.....	38
8.4	Enkel, detaljerad och samlad pensionsinformation - är det möjligt?	38
8.5	Utvärdering av externa förvaltningstjänster i premiepensionen – perioden 2001-2010	39
8.6	Kostnader.....	40
9	Kompetens	41
9.1	Medarbetare	41
9.2	Bemanning	42
9.3	Kompetensutveckling	42
9.4	Arbetsmiljö och hälsa	43
9.5	Det interna arbetet i övrigt	45
10	Finansiell redovisning.....	47
10.1	Resultaträkning	47
10.2	Balansräkning	48
10.3	Redovisning mot anslag.....	50
10.4	Tilläggsupplysningar	51
10.5	Noter	54
11	Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	58

Generaldirektörens förord

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) överlämnar härmed årsredovisningen avseende verksamhetsår 2012. Myndigheten är nu i huvudsak färdiguppbyggd. Under året har 18 rapporter, 3 working paper och 3 arbetsrapporter publicerats. ISF har också avgivit 23 remissyttranden.

Enligt myndighetens instruktion ska ISF bidra till att värna rättssäkerhet och effektivitet i socialförsäkringssystemet genom att bedriva systemtillsyn och effektivitetsgranskning, en allmänt hållen anvisning som måste utvecklas och preciseras. Det årliga konkreta uttrycket för denna precisering är den granskningsplan som lämnades till regeringen i början av februari och som innehåller ett 40-tal projekt.

Sedan ISF startade 2009 har verksamheten fokuserats på att producera och leverera policyrelevanta rapporter och andra underlag till regeringen. Som framgår av den årliga rapporten har inspektionen under de tre senaste åren lämnat 48 rapporter till regeringen vid sidan om arbetsrapporter, working paper och skrivelser, som sammantaget uppgår till 15 stycken. Drygt hälften av de rapporter som inspektionen har lämnat under treårsperioden har behandlat systemtillsyn, och något mindre än hälften har handlat om effektivitetsgranskning.

Arbetet spänner över ett brett spektrum, där ohälsorelaterade frågor dominerar.

Erfarenheterna från det senaste året har varit genomgående goda och skapar fortsatt höga förväntningar inför framtiden.

Stockholm i februari 2013

Per Molander

1 Inspektionen för socialförsäkringen

1.1 Inledning

Årsredovisningens disposition

Årsredovisningen består av ett inledande avsnitt som beskriver myndighetens uppdrag på en övergripande nivå. I avsnittet preciseras också de olika typer av granskningar som ryms inom uppdragets två huvudgrenar. Därefter följer resultatredovisningen, som beskrivs närmare nedan. Årsredovisningen avslutas med den finansiella redovisningen och en sammanställning över väsentliga uppgifter.

Resultatredovisningens disposition

Resultatredovisningen inleds med en samlad redovisning av resultatet och en bedömning av måluppfyllelsen. Därefter uttrycks resultatet i kostnader och intäkter över tid per verksamhetsområde. Rapporterna indelas i huvudkategorierna systemtillsyn och effektivitetsgranskning. En redovisning av de effekter som ISF:s rapporter och skrivelser haft görs också.

Resultatredovisningen fortsätter med en återrapportering av resultatet per verksamhetsområde med volymer och kostnader för prestationerna. Resultatredovisningen avslutas med en beskrivning av kompetensförsörjningsarbetet och det interna arbetet i övrigt.

1.2 Uppdrag och regeringens direktiv för verksamheten

ISF:s uppdrag är enligt 1 § förordningen (2009:602) med instruktion för Inspektionen för socialförsäkringen att genom systemtillsyn och effektivitetsgranskning värna rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet. ISF ska enligt 2 § i instruktionen utöva systemtillsyn över och effektivitetsgranskning av den verksamhet som bedrivs av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten i de delar som inte står under Finansinspektionens tillsyn och Skatteverket i de delar som avser beslut om pensionsgrundande inkomst.

ISF får vidare enligt 3 § i instruktionen utöva systemtillsyn över och utföra effektivitetsgranskning av verksamheter som gränsar till socialförsäkringsområdet och av samverkansinsatser som har anknytning till socialförsäkringsområdet.

1.3 Organisation

ISF är en enrådighetsmyndighet som leds av en generaldirektör. Myndigheten har ett insynsråd som består av 5 ledamöter vid sidan av generaldirektören, som är ordförande: Ulrik von Essen (från och med den 1 mars 2012), professor, Ann-Catrin Lofvars, landstingsråd, Eskil Wadensjö, professor, Irene Wennemo, fil. dr och huvudsekreterare i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen och Solweig Zander, riksdagsledamot.

Verksamheten är under generaldirektören organiserad i en matris med fyra enheter och fyra kompetensområden. De tre sakenheterna är enheten för barn-, familje- och handikappfrågor, enheten för sjukförmåner och enheten för pensioner och övergripande studier. Myndigheten har även en administrativ enhet.

ISF har följande kompetensområden: ekonomisk styrning, utvärderings- och forskningsmetodik, juridik samt medicin. Kompetensområdescheferna har ett övergripande ansvar för att säkerställa att myndighetens tillsyns- och granskningsverksamhet svarar mot högt ställda metod- och kvalitetskrav.

Under hösten 2012 inrättade inspektionen ett medicinskt råd. Det medicinska rådets roll är rådgivande och kvalitetssäkrande. Ledamöterna ska på olika sätt bidra till att bevaka medicinska aspekter i verksamheten och kvalitetssäkra arbetet i inspektionens projekt. Rådet består av högst 6 externa ledamöter med klinisk och vetenskaplig kompetens. I rådet ingår Stefan Agewall, professor, Kristian Borg, professor, Lisa Ekselius, professor, Lars-Erik Strender, professor, Kjell Torén, professor och Eva Vingård, professor. Samtliga ledamöter är förordnade till och med 31 december 2013.

2 Tillsyn och granskning av socialförsäkringsområdet

ISF:s verksamhet har två huvudgrenar: systemtillsyn och effektivitetsgranskning. Med någon förenkling kan man säga att systemtillsyn i huvudsak är inriktad på rättssäkerhet, medan effektivitetsgranskning fokuserar på effektiviteten hos den granskade verksamheten. I praktiken går rättssäkerhets- och effektivitetsaspekter i varandra, och en typisk granskning innehåller därför både tillsyns- och effektivitetsrelaterade inslag. Tillsynsgranskningar kan ge uppslag till effektivitetsgranskningar och vice versa. Det är därför av stort värde att båda typerna av verksamhet bedrivs inom samma myndighet.

2.1 Systemtillsyn

Med *systemtillsyn* avses enligt 1 § myndighetens instruktion granskning av om tillsynsobjektets egna system för styrning och kontroll säkerställer en korrekt och enhetlig tillämpning av det regelverk som tillsynsobjektet ska tillämpa.

Fokuseringen på system är väsentlig. Den innebär att det inte ingår i ISF:s uppdrag att granska enskilda ärenden och yttra sig över dessa. Däremot baseras granskningar av huruvida tillsynsobjekten uppfyller de krav som ställs i lagar och förordningar ofta på granskningar av ett större antal enskilda ärenden, eftersom korrekt handläggning i det enskilda ärendet är det slutgiltiga kriteriet på att handläggningen är rättssäker.

Konkret kan granskningen också inriktas på arbetsrutiner, handledningar, it-stöd, utbildningsmaterial och liknande. Men det är först genom granskningen av ärenden som det går att fastställa om styrinstrumenten fungerar som avsett.

Rättssäkerhet omfattar ett flertal olika aspekter, såsom lagenlighet, förutsebarhet och likformighet. En grundlig belysning av rättssäkerheten kräver därför att man kombinerar olika analysansatser och utnyttjar flera informationskällor, såsom akter, registerdata, styrdokument och intervjuer.

Träffsäkerhet – rättssäkerhetsaspekten

Med träffsäkerhet avses att utbetalningar av förmåner ska nå dem som är berättigade inom rimlig tid, med rätt belopp och i möjligaste mån också oberoende av vem som fattar beslutet. Att administrationen leder till hög träffsäkerhet är en fråga om regelefterlevnad och därmed något som bör granskas genom tillsyn, men det är också en fråga om effektivitet. Det kan exempelvis gälla eventuella brister i likformigheten i handläggningen eller långa väntetider. Flera förändringar som har genomförts på senare år har motiverats av en vilja att minska en variation i beslutsfattandet som har uppfattats som omotiverad. Det är viktigt att ta reda på om detta också har uppnåtts.

Träffsäkerhet – felaktiga utbetalningar

Åtgärder mot felaktiga utbetalningar hänger nära samman med rättssäkerheten. På samma sätt som den ansvariga myndigheten har att säkerställa att betalningar når berättigade mottagare ska den se till att utbetalningar inte sker till personer som inte är berättigade till förmånen i fråga. Vissa åtgärder för att förhindra felaktiga utbetalningar bygger på kontroll före utbetalningar och andra på kontroll efter. Båda kategorierna behövs, men avvägningen dem emellan kräver en noggrann analys. När resurserna för kontroll är dimensionerade, återstår att avgöra hur de ska utnyttjas för att kontrollen ska bli så effektiv som möjligt.

2.2 Effektivitetsgranskning

Med *effektivitetsgranskning* avses enligt 1 § myndighetens instruktion granskning av om tillsynsobjektets verksamhet fungerar effektivt med utgångspunkt i det statliga åtagandet. Begreppet *effektivitet* har i detta sammanhang flera innebörder, vilka kräver olika ansatser och metoder i granskningen.

Effektivitet kan definieras på olika nivåer: utöver den redan nämnda träffsäkerheten hos transfereringarna ska granskning ske av den administrativa effektiviteten och effektiviteten i relation till det offentliga åtagandet, sådant det har definierats i de politiska beslut som ligger till grund för de granskade förmånssystemen.

Administrativ effektivitet

Administrativ effektivitet är den snävast definierade formen av effektivitet. Typiska frågor inom detta område kan vara vad en viss förmån kostar att administrera, om hanteringskostnaden skiljer sig mellan olika kontor som hanterar den och om de administrativa kostnaderna kan minskas utan att kvaliteten blir lidande. Andra aspekter av den administrativa effektiviteten är hur ärendehantering inom den ansvariga myndigheten är organiserad och hur beslutsstödet för handläggarna är utformat. Kvalitetsaspekter måste beaktas, eftersom en ambition att hålla nere handläggningstider annars riskerar att påverka kvaliteten i besluten negativt.

Effektutvärdering

Effektutvärderingen är ett viktigt led i effektivitetsgranskningen. En viss transfereringsverksamhet kan vara både administrativt effektiv och träffsäker men ändå brista i effektivitet. Definitionen av effektivitetsgranskning i ISF:s instruktion tar sin utgångspunkt i det offentliga åtagandet. Detta åtagande avser de effekter som uppnås när transfereringar och andra åtgärder når olika kategorier av mottagare, som barnfamiljer, personer med funktionsnedsättning och långtidssjukskrivna. Medborgarperspektivet blir här centralt. Analysen av effekterna på denna nivå blir ofta tekniskt komplicerad och har inte sällan betydande forskningsinslag.

Att avsedda effekter inte uppnås kan bero på brister i förmånssystemets utformning eller omvärldsförändringar men också på samverkan med andra system som påverkar mottagarnas incitament eller på brister i implementeringen. Sammantaget innebär detta att effektutvärderingar ofta genomförs i samspel med granskningar inriktade på tillsyn och administrativ effektivitet.

3 Resultatredovisning

3.1 Krav på rapportering

I enlighet med 12 § i myndighetens instruktion ska ISF till regeringen senast den 1 februari varje år lämna en tillsyns- och granskningsplan, som anger den huvudsakliga inriktningen på granskningsverksamheten för året.

Granskningsplanen för år 2012¹ innehöll sammanlagt 39 granskningar och 1 samverkansuppdrag som avsågs bli rapporterade eller startade under året. Granskningarnas syfte och de frågor som de avsåg att besvara samt planerad tidpunkt för avrapportering angavs också. Granskningsplanen för år 2013² som lämnades nyligen innehåller sammanlagt 42 granskningar som avses att starta eller rapporteras under året.

I enlighet med 13 § i myndighetens instruktion ska inspektionen varje år, i samband med årsredovisningen, lämna en årlig rapport som samlar de viktigaste iakttagelserna vid systemtillsynen och effektivitetsgranskningen under det gångna verksamhetsåret.

Den årliga rapporten för 2012 innehåller en beskrivning av resultaten av verksamheten under de tre senaste åren 2010-2012. Efter en inledande översikt följer en indelning i de båda huvudbegrepp som är styrande för ISF:s verksamhet, rättssäkerhet och effektivitet. Rättssäkerhetsområdet behandlar frågor om korrekta beslut, likformighet, väntetider, dokumentation och felaktiga utbetalningar. Effektivitetsområdet beskrivs ur perspektiven administrativ effektivitet och politikens effektivitet. Institutionella frågor, som påverkar både rättssäkerhet och effektivitet, behandlas i ett eget avsnitt. Ett försök att bedöma effekter av ISF:s verksamhet redovisas sedan och rapporten avslutas med några generella observationer och en framåtblick. Den årliga rapporten lämnas till regeringen i samband med årsredovisningen i februari 2013.³

3.2 Samlat resultat och måluppfyllelse

Inspektionen bedömer att årets resultat är gott. Att ISF gör bedömningen att resultatet sammantaget är gott motsägs inte av det faktum att antalet rapporter som lämnats under året har sjunkit något; detta beror på att antalet projekt som förskjutit rapporteringstidpunkter över årsskiftet har ökat jämfört med föregående år. ISF har samtidigt ökat den nedlagda arbetstiden i projekt med drygt 7 procent och antalet pågående projekt⁴ har ökat med 36 procent.

Under året har inspektionen totalt lämnat 18 rapporter till regeringen (inklusive den årliga rapporten). Av dessa ligger 7 huvudsakligen inom området systemtillsyn, 9 inom effektivitetsgranskning och 1 inom båda områdena. ISF har också publicerat 3 arbetsrapporter och 3 working paper på den externa webbplatsen under året.

¹ Dnr 2012-14.

² Dnr 2013-16.

³ ISF rapport 2013:2, dnr 2013-36.

⁴ Antal öppnande projektkoder i ekonomisystemet Agresso.

ISF har under året beslutat att förskjuta tiden för rapportering för 13 granskningar i förhållande till den ursprungliga tidpunkten som angavs i granskningsplanen för år 2012 (se vidare under respektive verksamhet). Resterande granskningar och samverkansuppdrag har startats eller avslutats i enlighet med planen.

3.3 Ekonomiskt resultat

ISF:s verksamhet finansieras i stort sett genom anslag. Cirka 0,3 procent av intäkterna avser intäkter av bidrag och finansiella intäkter. 70 procent av kostnaderna avser personalkostnader, 21 procent är övriga driftskostnader, nära 7 procent avser kostnader för lokaler och 2 procent är finansiella kostnader och avskrivningar.

Tabell 1 Kostnader och intäkter per verksamhet

Per verksamhet, tkr	2012	2011	2010
<i>Övergripande verksamhet*</i>			
Intäkter	16 231	7 794	12 082
Kostnader	16 231	7 794	12 082
<i>Förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning</i>			
Intäkter	9 725	11 622	5 569
Kostnader	9 725	11 622	5 569
<i>Ohälsorelaterade förmåner</i>			
Intäkter	23 433	22 873	16 342
Kostnader	23 433	22 873	16 342
<i>Pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom</i>			
Intäkter	9 784	9 956	4 822
Kostnader	9 784	9 956	4 822
<i>Totalt</i>			
Intäkter	59 173	52 244	38 815
Kostnader	59 173	52 244	38 815

I intäkterna ingår intäkter av anslag och anslagsmedel som använts för att finansiera bidrag som redovisas i transfereringsavsnittet i resultaträkningen. Övriga intäkter (intäkter av bidrag och finansiella intäkter) är nettoredovisade och har minskat kostnaderna, de uppgår totalt till cirka 204 000 kronor eller 0,3 procent av de totala intäkterna.

* Området omfattar kostnader och intäkter för gemensamma prestationer och övergripande granskningar.

40 procent av kostnaderna och intäkterna avser ohälsorelaterade förmåner, vilket återspeglar att de resursmässigt mest krävande förmånerna inom socialförsäkringen finns inom ohälsområdet. De två mindre verksamhetsområdena förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning omfattar 16 procent av inspektionens verksamhet respektive 17 procent för området pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom. Resterande 27 procent avser övergripande verksamhet, som omfattar rapporter som inte

kan hänföras till någon särskild grupp av förmåner inom socialförsäkringen eller som omfattar socialförsäkringen som helhet och dess gränsområden.

Kostnaderna för den övergripande verksamheten har mer än fördubblats och är därmed det område som har ökat mest i omfattning jämfört med föregående år. Det beror på att antalet projekt som bedrivits har ökat med mer än 80 procent jämfört med föregående år samt att regeringsuppdraget om nekad sjukpenning⁵, som har lämnats i januari 2013, har varit omfattande och krävt mycket arbetstid.

ISF:s slutprestationer och fördelning av gemensamma kostnader

Inom området övergripande verksamhet är myndighetens slutprestationer konferenser, föreläsningar, besvarade remisser och samverkansuppdraget mot felaktiga utbetalningar. De övergripande granskningar som rapporterats till regeringen under året är också slutprestationer.

Inom de andra tre områdena är myndighetens slutprestationer de rapporter som lämnats till regeringen under året samt de working paper och arbetsrapporter som publicerats på inspektionens webbplats. Inom området pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom ingår också slutprestationen Share som är en internationell undersökning.

En restlös fördelning av de gemensamma kostnaderna har gjorts till myndighetens prestationer. ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I den redovisade kostnaden för slutprestationen kan en eller flera rapporter ingå liksom arbetsrapporter och working paper som lämnats inom ramen för ett projekt. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

I de fall inspektionen publicerar arbetsrapporter och working paper, efter det att slutprestationen har redovisats i årsredovisningen, bokförs kostnaderna för nedlagd tid som gemensamma kostnader för det aktuella området.

Genomsnittskostnader och att jämföra kostnader för rapporter

Den genomsnittliga kostnaden per rapport uppgick till närmare 3,3 miljoner kronor under 2012, vilket är högre än föregående år men längre än året dessförinnan. Det är en följd av att kostnaderna har ökat jämfört med föregående år samtidigt som antalet rapporter som lämnats till regeringen är något färre.

Tabell 2 Genomsnittskostnader för ISF:s rapporter

<i>Genomsnittskostnad, tkr</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>
Antal rapporter	18	21	10
Genomsnittskostnad per rapport	3 287	2 488	3 882

Genomsnittskostnaden är beräknad som den totala kostnaden för året, se tabell 1, i förhållande till antalet lämnade rapporter under året.

⁵ ISF rapport 2013:1, *När sjukpenning nekas*.

ISF:s projekt varierar i längd och när det gäller vilken kompetens och vilka övriga resurser som krävs för att genomföra dem. Det är variabler som direkt påverkar kostnaden för den rapport eller de rapporter som lämnas till regeringen. Genomsnittskostnaden ovan eller den som redovisas inom ett område ger därmed inte ett automatiskt svar på frågan om ISF har blivit mer eller mindre effektiv, vilket man bör ha i åtanke vid jämförelser mellan enskilda rapporter eller när man jämför genomsnittskostnaden mellan olika år eller områden. Det är naturligt att genomsnittskostnaden sjunker de första åren i samband med att verksamheten byggs upp och antalet rapporter som lämnas till regeringen ökar. Baserat på de tre senaste årens verksamhet kan inspektionen konstatera att rapporterna oftast varierar i kostnad mellan 1-3 miljoner kronor medan mer omfattande rapporter kostar från 4,5 miljoner kronor och uppåt.

3.4 Effekter av ISF:s rapporter och skrivelser

I regleringsbrevet för 2012 har ISF ett återrapporteringskrav där ISF ska bedöma vilken betydelse myndighetens granskningar har haft för socialförsäkringsadministrationens effektivitet, rättssäkerhet och för medborgarnas tilltro till socialförsäkringarna.

Uppgiften reser ett antal svåra metodfrågor – väsentligen desamma som en normal utvärderingsfråga ger upphov till. Den enda möjligheten är att föra en situationsanpassad diskussion av myndighetens prestationer – i ISF:s fall rapporter och skrivelser – och åtgärder inom andra delar av socialförsäkringsadministrationen som på ett eller annat sätt kan knytas till dessa.

För myndigheter med övervakande eller förebyggande uppgifter föreligger ett särskilt problem. Själva myndighetens existens har effekter på beteendet hos dem som är föremål för det förebyggande arbetet, granskning eller utvärdering.

Ett annat problem vid analys av effekter är valet av tidsperspektiv. Vissa åtgärder som förändrade rutiner inom en myndighet kan vidtas snabbt, medan förändrad lagstiftning av naturliga orsaker tar längre tid. Detta talar för ett relativt långt tidsperspektiv i analysen. För ISF, som inledde sin verksamhet den 1 juli 2009, är detta inte praktiskt möjligt. Det innebär att den genomgång som görs i det följande är att betrakta som preliminär.

Rättssäkerhet

ISF:s rapport *Försäkringskassans verkställande av domar*⁶ ledde till ett informationsmeddelande⁷ med ny rutin för handläggning av verkställighet hos Försäkringskassan där handläggningen av en ändringsdom alltid sker med förtur och att gängse handläggningstider för det berörda förmåns-slaget inte gäller. I ett senare informationsmeddelande⁸ gäller förändringen även för omprövningar.

ISF:s rapport *Graviditetsspenning och sjukskrivning vid graviditet*⁹ ledde till ett beslut¹⁰ i Försäkringskassan om åtgärder med bland annat en översyn av information på den publika webbplatsen, en informationsdag för berörda specialister om gränsdragning mellan förmånerna, ett fortsatt arbete med likabedömningar för beslutsmotiveringar, en föreläsningsserie riktad till alla

⁶ ISF rapport 2010:3.

⁷ IM 2010:89, 2010-06-21.

⁸ IM 2010:131, 2010-09-29.

⁹ ISF rapport 2011:16.

¹⁰ Protokoll 2012-04-03, dnr 021773-2012.

handläggare av graviditetspenning och ett arbete som ska tydliggöra hur handläggarna ska agera när det inte finns någon möjlighet till omplacering av en gravid anställd. Vidare har Högsta förvaltningsdomstolen beviljat prövningstillstånd för ett socialförsäkringsmål som gäller arbetsförmåga under graviditet i ett yrke som inte innehåller tunga lyft, en kategori där ISF i sin rapport har hävdad att Försäkringskassans tillämpning avviker från lagstiftningens intentioner.

Försäkringskassan har i sitt svar¹¹ på ISF:s rapport *Beslut om arbetsskada ur ett jämställdhetsperspektiv*¹² delat ISF:s uppfattning på flera punkter. De medger brister i exponeringsutredningarna och har genomfört internutbildning i utredningsteknik samt kommer att ge handläggarna mer tid för utredningarna. Försäkringskassan har också antagit¹³ ett åtgärdsprogram som innehåller utbildningsåtgärder, lokalt kvalitetsarbete, Lika-seminarier, förbättrad stödmodell, ny beslutsordning, systematisk kvalitetsuppföljning och återkoppling av resultat från aktgranskningar och inspektioner, bearbetning av begrepp som *befintligt skick* och *konkurrerande skadefaktorer* samt förbättrad statistik.

ISF påpekade i rapporten om sjukfrånvaro och vård av barn bland företagare¹⁴ att Försäkringskassans metod för beräkning av avgifter för egenföretagare stred mot den grundläggande principen i socialförsäkringen att avgifterna inte ska differentieras med avseende på risk. Regeringen bekräftade denna princip i budgetpropositionen för 2013¹⁵ och Försäkringskassan har nu ändrat sin beräkningsmetod.

Effektivitet

ISF:s skrivelse¹⁶ till Försäkringskassan om identifierade räknefel i granskningen om handläggning av assistansersättning ledde till ett informationsmeddelande¹⁷ där Försäkringskassan baserar beslutet på det faktiska antalet dagar.

Institutionella förändringar

I den nya överenskommelsen mellan Staten och Sveriges Kommuner och Landsting för sjukskrivningsmiljarden för 2012 har flera av ISF:s synpunkter och förslag beaktats. De påvisade oskäligena skillnaderna i ersättning till landstingen per utförd utredning om fördjupade medicinska underlag har lett till en ny modell, där landstingen ersätts med ett fast belopp per utförd utredning. I den andra överenskommelsen om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess har flera brister som ISF har påvisat i den tidigare överenskommelsen rättats till. Den rörliga delen av bidraget har minskats, inget av de åtgärdsinriktade villkoren är längre beroende av varandra, delvillkoret om kvaliteten på läkarintygen har ett nytt system för beräkning av ersättning till landstingen och de fasta gränserna på godkända läkarintyg har ersatts med bidrag till respektive landsting i relation till deras förbättrade resultat.

¹¹ Dnr 071215-2011.

¹² ISF rapport 2011:15.

¹³ Protokoll 2012-03-19, dnr 018368-2012.

¹⁴ ISF rapport 2012:8.

¹⁵ Utgiftsområde 10, s.36.

¹⁶ Dnr 2012-5.

¹⁷ IM 2012:10.

En mer utförlig beskrivning av effekterna av ISF:s verksamhet lämnas i den årliga rapporten för 2012¹⁸.

¹⁸ ISF rapport 2013:2.

4 Gemensamma prestationer

4.1 Konferenser

Under 2012 har inspektionen inte haft några uppenbart relevanta ämnen att anordna konferenser kring. Syftet är att anordna konferenser när ISF har egna resultat att presentera jämsides med det som inbjudna talare behandlar.

Tabell 3 Styckkostnader och intäkter för konferenser

Kostnad, tkr	2012	2011	2010
Antal konferenser	0	2	2
Intäkter per styck	0	25	32
Kostnader per styck	0	239	175

4.2 Föreläsningar

Under året har generaldirektör Per Molander medverkat i följande arrangemang:

- deltagit i två öppna utfrågningar anordnade av Socialförsäkringsutskottet. Utfrågningarna handlade om statens arbete med att motverka bidragsbrott respektive effekterna av rehabiliteringskedjan.
- medverkat i en paneldiskussion under rubriken "Framtidens socialförsäkring – vilken vetenskaplig kunskap och kompetens behövs? Hur kan vi åstadkomma detta?". Seminariet anordnades vid Karolinska Institutet.
- föreläst vid Karolinska Institutets utbildning i försäkringsmedicin
- tillsammans med medarbetare tagit emot ett tiotal österrikiska parlamentariker som tillsammans med ambassadören fått information om den svenska socialförsäkringen. Mötet har senare följts upp på ambassaden där både socialförsäkringar och andra politiska frågor diskuterades.
- föreläst om det offentliga åtagandet under rubriken "What makes society work?", ett arrangemang av Handelshögskolan i Stockholm och Moscow School of Political Science
- föreläst på en forskarkonferens vid universitetet i Åbo under rubriken "Explaining economic inequality"
- medverkat i ett seminarium om budgetregelverket i Finansutskottet
- presenterat rapport om finanspolitikens institutioner vid ett av Finanspolitiska rådets möten
- medverkat i en workshop vid Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond kring forskning om styrning av högre utbildning och forskning

- föreläst vid Lunds filosoficirkel under rubriken "Kasta sand i motvind – upplysning och dess fiender"
- varit ledamot i Sieps insynsråd
- deltagit i seminariediskussioner om "Nobel Prize Center" anordnade av Nobelmuseet AB.

Under året har Daniel Hallberg presenterat sitt arbete på ett seminarium om Pensionsåldersutredningen där man diskuterade frågor om hinder för ett längre arbetsliv. Presentationen handlade om lönekostnader för äldre och drivkrafter till förtida pensionering. Seminariet hölls i Stockholm.

Marcela Cohen-Birman har vid tre tillfällen presenterat ISF:s rapport "Enkel, detaljerad och samlad pensionsinformation, är det möjligt?". Presentationen hölls för Svensk försäkring, PTK och på seminariet "Framtidens pensionsinformation" som anordnats av Min Pension.

Jenny Kärrholm har medverkat i den årliga nationella konferensen för Samordningsförbunden. Där höll man bland annat ett seminarium om uppföljning och utvärdering med utgångspunkt i de rapporter inspektionen publicerat på området. Den hölls i Karlstad och var arrangerad av Nationella rådet tillsammans med samordningsförbundet Samspelet.

Jenny Kärrholm har vidare varit delaktig i ett seminarium under temat "Mäta och värdera välfärd genom samverkan" på Välfärdskonferensen 2012. Politiker, forskare och representanter från de Nordiska ländernas välfärdsmyndigheter samlades för att diskutera välfärd och samverkan. Konferensen ägde rum i Göteborg och arrangerades av Samordningsförbundet Delta.

Tabell 4 Kostnader för föreläsningar

Kostnad, tkr	2012	2011	2010
Föreläsningar	233	519	405

Den totala kostnaden för föreläsningar uppgick till 233 000 kronor, vilket är lägre än föregående år. Det beror på att de utländska besöken varit färre än föregående år. Då fler medarbetare deltar vid denna typ av möten, ökar de totala kostnaderna. Styckkostnader återges inte, då antalet föreläsningar är svårt att mäta. Uppgift om styckkostnad riskerar därmed att inte ge en relevant bild.

4.3 Remisser

Under året har inspektionen besvarat 23 remisser. Bland annat har myndigheten yttrat sig över jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet¹⁹, förenkling för pensionssparare och pensionärer²⁰, lönestöd för utveckling och trygghet²¹, förlängt arbetsliv²² och intyg om barns frånvaro för att få tillfällig föräldrapenning²³.

¹⁹ Ds 2012:26.

²⁰ S2012/4055/SF.

²¹ SOU 2012:31.

²² SOU 2012:28.

²³ S2012/4178/FST.

Styckkostnaden för remisser var 36 000 kronor, vilket är lägre än föregående år. Då var styckkostnaden 101 000 kronor per besvarad remiss. Främsta orsaken till minskningen är att antalet remisser är fler och att de sammantaget krävt mindre arbetstid att besvara.

Tabell 5 Kostnader per styck för remisser

<i>Kostnad per remiss, tkr</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>
Antal besvarade remisser	23	10	11
Kostnad per styck	36	101	17

4.4 Samverkansuppdrag mot felaktiga utbetalningar

ISF har deltagit i regeringens samverkansuppdrag om utveckling av metoder och redovisning av resultat av arbetet mot felaktiga utbetalningar från välfärdsystemet.²⁴ Ekonomistyrningsverket (ESV) hade samordningsansvaret för uppdraget och lämnade i februari en slutrapport. ISF lämnade ett yttrande angående den definition av felaktiga utbetalningar som angavs i rapporten. I samverkansuppdraget var ISF med i arbetsgrupperna riskanalys, statistik och indikatorer, kostnadseffektivitet, elektroniskt informationsutbyte, omfattningsstudier och informationsinsatser. Dessutom har ISF varit representerad i referensgruppen.

Kostnaderna för ISF:s medverkan uppgick till 41 000 kronor. Föregående år var kostnaden 345 000 kr. Minskningen beror på att arbetet avslutades i början av året.

Tabell 6 Kostnader för samverkansuppdrag för felaktiga utbetalningar

<i>Kostnad, tkr</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>
Samverkansuppdrag mot felaktiga utbetalningar	41	345	199

²⁴ Regeringsbeslut den 5 mars 2009, Fi 2009/2137.

5 Övergripande granskningar

Under året har ISF lämnat 2 rapporter och 1 skrivelse som behandlar övergripande frågor. I granskningsplanen för år 2012 angav inspektionen 3 granskningar med en planerad rapportering under år 2012 som har förskjutits till 2013.

Projektet Effekterna av avvecklingen av socialförsäkringsnämnderna²⁵ har tagit längre tid att genomföra än planerat på grund av förseningar i leverans av nödvändiga data.

Projektet Samband mellan produktivitet, handläggningstider och kvalitet i Försäkringskassans verksamhet har förskjutits med anledning av svårigheter att ta fram ett sådant datamaterial som krävs för att genomföra tillförlitliga analyser.

Projektet Mål och mått har prioriterats ner i och med att egna resurser förts över till regeringsuppdrag. På styrningsområdet har i gengäld projekt startats i samarbete med Karlstads universitet och Stockholms universitet.

5.1 Dolda it-kostnader i verksamheten – Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten

ISF har granskat Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens dolda it-kostnader och vad som orsakar dem. Dolda it-kostnader förorsakas exempelvis av spilltid vid dubbelarbete, manuell hantering och driftavbrott.

Granskningen visade att Försäkringskassans dolda it-kostnader uppskattas till cirka 300 miljoner kronor per år i handläggning av förmåner. Motsvarande kostnad för Pensionsmyndigheten uppskattas till mellan 10 och 15 miljoner kronor per år. I Försäkringskassan är det framförallt handläggarnas bedömning av förekomsten av dubbelarbete och manuell hantering som förklarar de dolda it-kostnaderna. I Pensionsmyndigheten är spilltid vid fel och driftavbrott den största orsaken till de dolda it-kostnaderna.

Inspektionen har inte lämnat några förslag till åtgärder med anledning av undersökningen. Hur resultaten av undersökningen ska användas är i första hand en fråga för de aktuella myndigheterna. Materialet överlämnas därför till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för fortsatt analys och bedömning.

Rapporten lämnades till regeringen i mars 2012.²⁶

²⁵ Avvecklingen av socialförsäkringsnämnderna – effekter på likformighet i granskningsplanen för 2012.

²⁶ ISF rapport 2012:5, dnr 2011-88.

5.2 Ett förstärkt allmänt ombud för socialförsäkringen

ISF har haft regeringens uppdrag att bedöma om det allmänna ombudets roll vid Försäkringskassan kan förändras i syfte att stärka legitimiteten för socialförsäkringens administration. Det allmänna ombudets huvuduppgift är att överklaga Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens beslut i syfte att få fram vägledande domstolsavgöranden.

Rapporten syftar till att besvara om det finns behov att förändra det allmänna ombudet i dess nuvarande roll för att få fram vägledande domstolsavgöranden och om det allmänna ombudet, vid sidan av sin funktion som företrädare för det allmänna, också ska kunna bistå allmänheten i enskilda ärenden.

ISF:s slutsats är att det allmänna ombudet ska behålla sin nuvarande huvuduppgift, att driva fram vägledande domstolsavgöranden. En likformig och rättvis rättstillämpning inom socialförsäkringen är av central betydelse för legitimiteten för Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens verksamhet. Det allmänna ombudet behöver dock stärkas i sin nuvarande funktion och bli självständigare, effektivare och tydligare. Ombudet bör däremot inte få till uppgift att bistå allmänheten.

Rapporten lämnades till regeringen i juni 2012.²⁷

5.3 Utvärdering av Försäkringskassans effektiviseringsarbete

ISF har regeringens uppdrag att utvärdera Försäkringskassans effektiviseringsarbete för att administrationen ska rymmas inom de ekonomiska ramar som regeringen föreslagit för 2013. Den första rapporteringen lämnade ISF i en skrivelse i maj 2011.²⁸

Handlingsplanens viktigaste åtgärd för att komma ned till den budgetnivå regeringen föreslagit var att avveckla kontorsnätet för spontana besök, som i huvudsak består av de så kallade servicekontoren. Denna åtgärd har dock inte verkställts eftersom regeringen gett Försäkringskassan i uppdrag att avvakta med avvecklingen tills myndigheten gjort en mer djupgående analys av medborgarnas servicebehov.

ISF konstaterade i en skrivelse i maj 2012, som enligt uppdraget skulle innehålla en bedömning av efterlevnaden av Försäkringskassans handlingsplan, att inte någon av de kostnadsbesparande åtgärderna som ingick i den ursprungliga handlingsplanen kommer att genomföras i den takt som angavs. Regeringen hade dessutom i budgetpropositionen för 2012 justerat upp den beräknade anslagsnivån till en nivå som innebar att något krav på lägre anslagsutnyttjande inte längre fanns på Försäkringskassan.

En sista avrapportering till regeringen ska lämnas den 31 maj 2013.

²⁷ ISF rapport 2012:11, dnr 2012-24.

²⁸ Dnr 2011-166.

5.4 En legitim socialförsäkring

ISF har fått i uppdrag av regeringen att under 2012 bidra till att stärka legitimiteten i socialförsäkringen. Detta ska ske genom att ISF genomför studier och granskningar kring vad som påverkar förtroendet för socialförsäkringen samt föreslår åtgärder som stärker legitimiteten för socialförsäkringen och Försäkringskassan. Rapporten om ett förstärkt allmänt ombud för socialförsäkringen, som beskrivits ovan, är en delrapportering av uppdraget.

Uppdragets andra del där ISF ska granska hur beslut om indragen sjukpenning eller avslag på sjukpenning kommuniceras till de försäkrade har rapporterats till regeringen i januari 2013.²⁹ Denna rapport besvarar också uppdraget att granska Försäkringskassans rutiner för omprövning av sjukpenningärenden.

ISF har lämnat en samlad bedömning av uppdraget i den årliga rapporten.

5.5 Kostnader

Kostnaden för de 2 övergripande rapporterna har varit 1,1 miljoner kronor respektive 2,2 miljoner kronor. Genomsnittskostnaden var 1,7 miljoner kronor per rapport, vilket är lägre än föregående år då genomsnittskostnaden var närmare 2,2 miljoner kronor per rapport. Att kostnaden var högre föregående år beror på att en av de rapporter som lämnades då var omfattande och krävde mycket arbetstid.

Kostnaderna för uppdraget att utvärdera Försäkringskassans effektiviseringsarbete redovisas när uppdraget slutförts under 2013.

Tabell 7 Kostnader för övergripande rapporter

<i>Prestation</i>	<i>Kostnad, tkr</i>
Dolda it-kostnader i verksamheten – Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten	1 078
Ett förstärkt allmänt ombud för socialförsäkringen	2 237
<i>Genomsnittskostnad år 2012</i>	<i>1 658</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2011</i>	<i>2 183</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2010</i>	<i>1 351</i>

ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I slutprestationen kan kostnader ingå för en eller flera rapporter, arbetsrapporter och working paper. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

Genomsnittskostnad utgör ett jämförelsetal baserat på kostnaden för de rapporter som lämnats under året.

²⁹ ISF rapport 2013:1, *När sjukpenning nekas*.

6 Förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning

Under året har ISF lämnat 5 rapporter och 2 working paper om barn- och familjeområdet. I granskningsplanen för år 2012 angav inspektionen 7 granskningar med en planerad rapportering under år 2012 som har förskjutits till 2013. Av dem planeras 4 till det första kvartalet 2013.

Projektet Utvärdering av det nya tandvårdsstödet³⁰ och Regionala skillnader i bedömningen av vårdbidrag har förskjutits ett kvartal framåt i tid, vilket är en mindre försening som förorsakats av problemen med att få tillförlitliga data.

Projektet Analys av perioddata inom föräldraförsäkringen³¹ och Långsiktiga effekter av reformer i föräldrapenningen³² har försenats då den medarbetare som skulle ha genomfört det huvudsakliga arbetet har slutat vid ISF och projektet genomförs i stället med lägre insats under en längre period.

Projektet Bilstöd till personer med funktionsnedsättning³³, Vårdbidrag och framtida inkomster – vad blir de långsiktiga konsekvenserna?³⁴ och Föräldraansvaret inom assistansersättning har förskjutits ytterligare i tid, eftersom inspektionen har prioriterat resurserna till de regeringsuppdrag som ISF fått på området.

6.1 Ett jämställt uttag? Reformen inom föräldraförsäkringen

ISF har analyserat effekterna av tre reformer vars mål har varit att främja ett jämställt uttag av föräldrapenningen, men som haft helt eller delvis olika strategier för att uppnå målet. År 1995 reserverades en månad i föräldrapenningen till vardera föräldern. Den första reserverade månaden följdes av ytterligare en månad 2002, då också föräldrapenningen förlängdes med en månad. År 2008 infördes en jämställdhetsbonus, vilken ger skattelättnader till föräldrar där båda använder fler föräldrapenningdagar än de två reserverade månaderna. Bonusen blir högre ju jämnare föräldrarna delar på föräldrapenningen.

Resultaten visar att den första reserverade månaden påverkade både hur mammor och pappor använde föräldrapenningen. Mammors uttag av föräldrapenning minskade med 26 dagar, medan pappors uttag ökade med 10 dagar under de första två åren. En anledning till att pappornas uttag inte ökade lika mycket som mammornas uttag minskade är att papporna i större utsträckning använder föräldrapenning senare i barnens liv. Mammornas minskade uttag av föräldrapenning kompenseras också till viss del av att de började använda fler lägstanivådagar. Den andra reserverade månaden hade också en tydlig effekt. Pappornas uttag ökade från 41 till 47 föräldrapenningdagar och mammornas uttag från 271 till 278

³⁰ Prisbildning på tandvård i granskningsplanen för 2012.

³¹ Analys av föräldraledighetsperioder i granskningsplanen för 2012.

³² Långsiktiga effekter av föräldrapenningsuttaget i granskningsplanen för 2012.

³³ Bilstöd – anpassningsbidragets ökade kostnader i granskningsplanen för 2012.

³⁴ Långsiktiga effekter av vårdbidraget i granskningsplanen för 2012.

dagar. Att uttaget ökade för båda föräldrarna beror på att föräldrapenningen förlängdes med 30 dagar samtidigt som den andra reserverade månaden infördes. Analysen visar inte några positiva signifikanta effekter på uttaget av föräldrapenning 24 månader efter införandet av jämställdhetsbonusen, varken för mammor eller för pappor.

Rapporten lämnades till regeringen i mars 2012.³⁵

6.2 Ekonomiska drivkrafter i bostadsbidragssystemet – en utvärdering av individuella inkomstgränser för makar med barn

ISF har granskat effekterna av individuella inkomstgränser i bostadsbidragssystemet som infördes i januari 1997. De innebär att inkomstprövningen inte längre baseras på hushållets sammanlagda inkomster vilket den tidigare gjorde, utan storleken på bostadsbidrag baseras nu i stället på hur inkomsten i hushållet är fördelad mellan den sökande och den medsökande.

Resultaten från studien visar positiva effekter på hushållens arbetsutbud redan ett år efter det att reformen genomfördes. Dessa positiva effekter ökar ytterligare de nästföljande två åren. Effekterna på arbetsutbudet är positiva både för män och kvinnor och effekten är större för kvinnor än för män. Initialt ser man att reformen ökat inkomsten från försörjningsstöd. Denna effekt försvinner dock två år efter reformen för att ytterligare ett år senare visa på en minskning i försörjningsstöd som en effekt av det ökade arbetsutbudet. Slutligen ger resultaten inget stöd för att reformen ökat separationsbenägenheten. Man ser i stället en minskad separationsbenägenhet hos de hushåll som påverkats av reformen.

Slutsatsen av rapporten är att individuella inkomstgränser är ett effektivt sätt att stärka arbetslinjen och öka arbetsutbudet. Det kan vara av politiskt intresse att överväga om en regel liknande individuella inkomstgränser skulle kunna vara effektiv för att stärka arbetslinjen och minska bidragsberoendet också inom andra inkomstprövade förmåner.

Rapporten lämnades till regeringen i mars 2012.³⁶

Ett working paper *Housing allowance, housing consumption and lock-in effects: Evidence from a natural experiment*³⁷ har publicerats på ISF webbplats i september 2012. ISF har utvärderat effekten av att bostadens storlek också vägs in när barnfamiljers rätt till bostadsbidrag bedöms. Resultatet från studien visar att andelen barnfamiljer med bostadsbidrag som är trångbodda har ökat.

³⁵ ISF rapport 2012:4, dnr 2010-125.

³⁶ ISF rapport 2012:6, dnr 2010-91.

³⁷ Working Paper 2012:3, dnr 2010-171.

6.3 Assistansmarknaden – en analys av timschablonen

ISF har granskat de ekonomiska villkoren som gäller för företagen på den privata assistansmarknaden. Huvudsyftet med granskningen är att belysa i vilken grad timschablonen i assistansersättning som Försäkringskassan betalar ut för personlig assistans är ändamålsenligt utformad.

Granskningen visar att timschablonen är hög jämfört med de faktiska kostnader som företag har för att utföra personlig assistans. Enligt ISF:s beräkning ger schablonen för år 2012 en marginal på 54 kronor per timme för assistansföretagen. Beräkningen bygger på att Försäkringskassans prognos för kostnaderna för personliga assistenter överstiger det faktiska utfallet. Om man tar hänsyn till att företagen har 45 procent av assistansmarknaden som berör nära 100 miljoner assistanstimmar, handlar det om en överkompensation med minst 2,3 miljarder kronor för företagen. En aggregerad undersökning av 20 företag bekräftar att schablonen är hög jämfört med assistansföretagens kostnader. Det framgår också av granskningen att konstruktionen av schablonen är gynnsam för företagen. Det beror i första hand på att den inte är utformad så att det är möjligt att för skattebetalarnas räkning ta tillvara olika effektiviseringar hos de enskilda företagen. Dessutom är assistansmarknaden intressant för företagen, eftersom assistansersättningen genererar intäkter oberoende av konjunkturer.

Granskningen visar också att kommunerna i genomsnitt har högre kostnader för att utföra personlig assistans än vad företagen har. Vissa kommuner klarar inte att utföra personlig assistans inom ramen för assistansersättningen. Flera kommuner har därför slutat att vara assistansanordnare och hänvisar i stället till företag. Assistansföretagen är också i allt större utsträckning ombud för brukare. Det finns en risk för att dessa företag överdriver assistansbehoven för brukarna, eftersom företagen har ett starkt ekonomiskt intresse av att få många timmar assistansersättning i sin verksamhet.

ISF:s slutsats är att konstruktionen med en timschablon bör överges och ersättas med ett system som dels tar hänsyn till skillnader i kostnadsläge mellan olika anordnare, dels säkerställer att rationaliseringsvinster får effekter på den offentliga budgeten.

Rapporten lämnades till regeringen i juni 2012.³⁸

6.4 Tvåårsomprövningar av assistansersättningen

ISF har granskat Försäkringskassans arbete med tvåårsomprövningar av assistansersättningsbeslut under åren 2008 – 2011. Huvudsyftet med granskningen har varit att analysera om tvåårsomprövningarna görs på ett likformigt och rättssäkert sätt.

Granskningen visar att Försäkringskassan inte uppfyller det lagstadgade kravet på tvåårsomprövning. Handläggningen vid de olika kontoren skiljer sig i viktiga avseenden. Beslutsunderlag och metod för kontakt med förmanstagararen påverkar hur lång tid som i genomsnitt går mellan besluten samt i viss mån benägenheten att ändra tidigare beslut. Betydande ansträngningar har under senare år lagts på att standardisera handläggning och bedömningar, men granskningen visar att ytterligare arbete krävs.

³⁸ ISF rapport 2012:12, dnr 2011-76.

Rapporten lämnades till regeringen i juni 2012.³⁹

6.5 Utfall av beslut om statlig assistansersättning

ISF har på regeringens uppdrag upprättat en delrapport för att analysera utfallet av Försäkringskassans beslut om assistansersättning. Den analyserade perioden är åren 2002-2011. Rapporten innehåller också en kort allmän beskrivning av politiken inom området och en jämförelse med andra länder.

Bilden i stort är att assistansersättningen till och med år 2007 har haft en stabil ökning vad avser både antal mottagare och beviljade timmar per mottagare. Därefter minskade antalet personer som nybeviljades assistansersättning med drygt en fjärdedel, samtidigt som antalet avslag ökade med nästan 50 procent år 2008. Relativt stora förändringar har också skett i hur många som får sin assistansersättning indragen vid en omprövning. Trots ökningen av indragningarna ligger nivån lågt, på knappt 2 procent för år 2011. En trolig förklaring till utvecklingen är att begreppet grundläggande behov stegvis har förtydligats, först av Försäkringskassan och därefter av Regeringsrätten. En annan tänkbar orsak är att antalet sökande som inte uppfyller villkoren för att få assistansersättning har ökat.

Rapporten lämnades till regeringen i december 2012.⁴⁰ Resultatet av den andra delen ska redovisas senast i oktober 2014.

6.6 Audit strategy for temporary parental benefit

ISF har undersökt möjligheterna att tillämpa kontrollstrategier som utvecklats för skatteändamål på medvetna och omedvetna fel inom socialförsäkringssektorn. Effektiviteten hos olika kontrollstrategier undersöks med hjälp av en datoriserad optimeringsalgoritm. Två typer av kontrollstrategier har använts i studien. Den ena innebär att man anpassar kontrollintensiteten till benägenheten att fuska inom olika segment i den studerade populationen. Den andra typen baseras på beteendeanpassning till information om kontrollintensiteten. En modell för bestämning av skattekontroller av den senare typen utvecklades av Erard och Feinstein 1994. Föreliggande studie bygger på data från en större analys av tillfällig föräldrapenning som genomfördes av Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) 2006.

Resultaten visar att det är möjligt att tillämpa Erards och Feinsteins modell på bidragsfusk. Metoden är dock inte optimal. En ny lösningsmetod baserad på simulering har använts i studien.

Ett working paper⁴¹ har publicerats på inspektionens webbplats i augusti 2012.

³⁹ ISF rapport 2012:13, dnr 2011-80.

⁴⁰ ISF rapport 2012:18, dnr 2012-177.

⁴¹ Working Paper 2012:2, dnr 2012-153.

6.7 Kostnader

Kostnaden uppgick i genomsnitt till 2 miljoner kronor för de 4 rapporterna, vilket är ungefär 1,1 miljon kronor mindre per rapport än föregående år. Att kostnaden var högre föregående år beror på att det regeringsuppdrag som lämnades då var omfattande och krävde både mycket arbetstid, olika kompetenser och specialistläkarkompetens.

Kostnaderna för uppdraget om utfall av beslut om statlig assistansersättning kommer redovisas när uppdraget slutförts under 2014.

Tabell 8 Kostnader för rapporter inom förmåner till barn, familj och personer med funktionsnedsättning

<i>Prestation</i>	<i>Kostnad, tkr</i>
Ett jämställt uttag? Reformen inom föräldraförsäkringen	1 014
Ekonomiska drivkrafter i bostadsbidragssystemet – en utvärdering av individuella inkomstgränser för makar med barn	1 513
Assistansmarknaden – en analys av timschablonen	2 581
Tvåårsomprövningar av assistansersättningen	2 920
<i>Genomsnittskostnad år 2012</i>	<i>2 007</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2011</i>	<i>3 108</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2010*</i>	<i>3 629</i>

ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I slutprestationen kan kostnader ingå för en eller flera rapporter, arbetsrapporter och working paper. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

Genomsnittskostnad utgör ett jämförelsetal baserat på kostnaden för de rapporter som lämnats under året.

* 2010 lämnades 1 rapport till regeringen inom området.

7 Ohälsorelaterade förmåner

Under året har ISF lämnat 6 rapporter och 1 working paper inom ohälsområdet. I granskningsplanen för år 2012 angav inspektionen 2 granskningar med en planerad rapportering under år 2012 som förskjutits till 2013.

Projektet Analys av flödena mellan sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring ska ta fram ett underlag som ska lämnas till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen och följer dess förskjutna tidplan. Det andra underlaget till utredningen planeras därför att lämnas under det andra kvartalet 2013.

Projektet Handläggarens betydelse för utfallet i sjukskrivningsprocessen har förskjutits i tid på grund av förseningar i insamlingen av data. Rapportering kommer att ske i etapper med början under andra kvartalet 2013.

7.1 Aktivitetsersättning – från förlängd skolgång till nedsatt arbetsförmåga

ISF har granskat Försäkringskassans aktivitetsersättning för förlängd skolgång för unga med långvarigt nedsatt arbetsförmåga samt Försäkringskassans beslutsunderlag vid prövningen av rätten till aktivitetsersättning och handläggarnas erfarenheter av arbetet med mottagarna som grupp.

Granskningen har visat att minskade resurser och förändrade strategier för kunskapsförmedling och lärandeprocesser inom skolan lett till att elever med sämre förutsättningar fått det svårare nu än tidigare. Sannolikt därför att många av de som numera placeras i särskolan är ungdomar som tidigare fick sina behov tillgodosedda inom den ordinarie skolverksamheten. Av de unga som avslutar en period med aktivitetsersättning för förlängd skolgång övergår majoriteten till aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga. Andelen som går ut i arbetslivet är emellertid också förhållandevis stor. Detta tyder på att det inom gruppen som beviljas aktivitetsersättning för förlängd skolgång finns stora skillnader i förutsättningar att klara sig på arbetsmarknaden.

Granskningen visade också att det finns påtagliga brister i de medicinska underlag på vilka Försäkringskassan beviljar aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga. Bristerna i underlagen är särskilt stora för de som tidigare mottagit aktivitetsersättning för förlängd skolgång.

Rapporten lämnades till regeringen i februari 2012.⁴²

⁴² ISF rapport 2012:1, dnr 2011-71.

7.2 Långtidssjukfrånvaro hos föräldrar och deras barn

ISF har på regeringens uppdrag undersökt om det finns något samband mellan långtidssjukfrånvaron hos föräldrar och deras barn i vuxen ålder. Syftet med undersökningen har varit att kartlägga en eventuell överföring.

Resultatet visar att sjukfrånvaro överförs från föräldrar till barn. Om föräldrarna själva har varit sjukfrånvarande är överföringen större och barnens sjukfrånvaro förklaras i högre grad av familjegemensamma⁴³ faktorer. För att bryta överföringen av sjukfrånvaro från föräldrar till barn är offentliga institutioner viktiga som exempelvis hälso- och sjukvården samt skolan. Överföringen av sjukfrånvaro från vardera föräldern är ungefär lika stor till döttrarna som till söner. Sannolikheten att ett barn är sjukfrånvarande i vuxen ålder är större, om en förälder har varit sjukfrånvarande. Det är däremot i högre grad en slump om barn till föräldrar utan egen sjukfrånvaro blir sjukfrånvarande som vuxna eller inte.

Förutom överföringen från de egna föräldrarna finns det också ett samband mellan barnen som vuxna och deras svärföräldrar. Detta samband är ungefär hälften så stort som motsvarande samband mellan barnet och de egna föräldrarna.

Rapporten lämnades till regeringen i mars 2012.⁴⁴

7.3 Sjukfrånvaro och vård av barn bland företagare – en analys av utvecklingen under 2000-talet

ISF har genomfört en första omfattande kartläggning av företagares användning av sjukpenning och tillfällig föräldrapenning för vård av barn.

Resultatet visar att egenföretagare utnyttjar sjukförsäkringen i lägre utsträckning än anställda, men skillnaderna är stora mellan olika grupper av företagare. Vissa företagare har möjlighet att välja karenstid och därigenom påverka sjukförsäkringsavgiften. Denna valfrihet används dock i liten utsträckning. Orsaken till detta finns delvis i försäkringens konstruktion. Socialförsäkringen är i grunden enhetlig, vilket gör att skillnaderna i avgift mellan karenstidsalternativen blir små. Enligt ISF:s bedömning är avgiften vid längre karenstid för närvarande för lågt satt och bör justeras.

Även den tillfälliga föräldrapenningen för vård av barn utnyttjas mindre av företagare än av anställda, men också här är skillnaderna mellan olika grupper av företagare stora. I hushåll där den ena föräldern är anställd och den andra är företagare är det vanligtvis den anställda som tar ut tillfällig föräldrapenning.

Rapporten lämnades till regeringen i april 2012⁴⁵ och en slutrapport är planerad till andra kvartalet 2013.

⁴³ Exempelvis hälsa, funktionsförmåga, livsvillkor och normer.

⁴⁴ ISF rapport 2012:7, dnr 2011-110.

⁴⁵ ISF rapport 2012:8, dnr 2011-40.

7.4 Arbetsgivare i små företag – en intervjustudie om deras erfarenheter av sjukskrivningsprocessen

ISF har undersökt arbetsgivares erfarenheter, förhållningssätt och handlingsmönster när en anställd drabbas av en längre sjukskrivning. Undersökningen innefattade intervjuer med 16 arbetsgivare i små företag där alla arbetsgivare har haft en anställd som varit sjukskriven i minst 90 dagar de senaste två åren.

Intervjuerna visar att arbetsgivarna söker möjligheter att anpassa arbetet under en kortare period för att främja återgång i arbete men i ett längre perspektiv inte ser något ekonomiskt utrymme för anställda som inte kan återgå i ordinarie arbete. Kontakterna mellan arbetsgivaren och den sjukskrivna följer inte fasta rutiner utan är personberoende. Försäkringskassans roll i sjukskrivningsprocessen är otydlig för arbetsgivarna. De efterfrågar informationsutbyte och tidigt stöd i samband med aktuella sjukskrivningsärenden och är mest mottagliga för information när en anställd har blivit sjukskriven. Företagshälsovården har möjlighet att agera redan innan en anställd sjukskrivs och från den första dagen i sjukfallen. Den kan stå för ett genomtänkt upplägg av rehabiliteringsarbetet även för små företag. För detta krävs emellertid både en aktiv företagshälsovård och aktiva arbetsgivare.

Rapporten lämnades till regeringen i april 2012.⁴⁶

7.5 Stabilitet i sjukfrånvaron

ISF har på regeringens uppdrag analyserat dagens nivåer på beviljande av sjukpenning och sjukersättning med utgångspunkt i hur regeringens reformer har påverkat arbetskraftsutbudet för kvinnor och män. Uppdraget syftar till att analysera stabiliteten i den nuvarande nivån på beviljandet av sjukpenning och sjukersättning, med bakgrund i hur sjukfrånvarons utveckling har sett ut historiskt och hur olika politikreformer och en mängd andra faktorer kan påverka sjukfrånvaron.

Slutsatsen är att någon analogi med jämviktsarbetslösheten inte är möjlig. Det är helt andra mekanismer som styr sjukfrånvaron, och någon direkt motsvarighet till arbetsmarknadens tillgång och efterfrågan finns inte. En konsekvens av detta är att utnyttjandet av sjukförsäkringen måste styras aktivt via sjukförsäkringsreglerna, men även att normbildning till exempel bland sjukskrivande läkare är av avgörande betydelse för att sjukfrånvaron ska bli långsiktigt stabil.

Rapporten lämnades till regeringen i december 2012.⁴⁷

7.6 Rehabiliteringsgarantin

ISF har på regeringens uppdrag analyserat effekterna av de behandlingar som ges inom ramen för rehabiliteringsgarantin. Behandlingarna består av kognitiv beteendeterapi (KBT) för personer med psykisk ohälsa och multimodal rehabilitering (MMR) för personer med smärtproblematik. Effekterna har analyserats för patienter bosatta i Skåne och med avseende på sjuk-

⁴⁶ ISF rapport 2012:9, dnr 2010-96.

⁴⁷ ISF rapport 2012:15, dnr 2012-74.

frånvaro, vårdkonsumtion och läkemedelsförskrivning. Separata analyser har genomförts för patienter som genomgått KBT-respektive MMR-behandling (i huvudsak primärvårdsbaserad), samt om de varit sjukskrivna eller inte vid behandlingens början.

Resultaten visar på positiva effekter i form av lägre sjukfrånvaro av KBT-behandling. Detta gäller emellertid endast patienter som inte var sjukskrivna när behandlingen påbörjades, en grupp som utgör majoriteten (cirka 70 procent) av alla som får insatser inom rehabiliteringsgarantin. För samma grupp återfinns positiva effekter också i form av färre antal läkemedelsförskrivningar på kort sikt och färre antal vårdbesök på längre sikt. För gruppen sjukskrivna som fick KBT-behandling kunde någon effekt på sjukfrånvaron inte konstateras. Däremot återfanns en minskad läkemedelsförskrivning under tiden i behandling.

MMR-behandling i sin tur uppvisar negativa effekter i form av ökad sjukfrånvaro för såväl sjukskrivna som ej sjukskrivna. Inga tydliga effekter på läkemedelsförskrivning och antal vårdbesök efter behandling konstateras. Även om uppföljningshorisonten i analysen bara är ett år efter påbörjad behandling, ger en längre uppföljningshorisont, analyserad för en delgrupp av de behandlade, inga indikationer på att effekterna skulle vara snabbt övergående.

Rapporten lämnades till regeringen i december 2012.⁴⁸ Den andra delstudien ska preliminärt slutrapporteras den 31 december 2013.

7.7 Early interventions and disability insurance: Experience from a field experiment

ISF har analyserat effekterna av tidiga insatser i den svenska sjukskrivningsprocessen. De tidiga insatsernas syfte är att dels utreda behovet av rehabilitering, dels vidta rehabiliteringsåtgärder i de fall det anses nödvändigt. Undersökningen visar att tidiga insatser, tvärtemot vad som kan förväntas, ökar antalet mottagare av sjuk- och aktivitetsersättning med ungefär 20 procent. I syfte att förklara detta resultat har en teoretisk modell med asymmetrisk information i hälsostatus utvecklats. Modellen förutspår att effekterna av tidiga insatser torde vara högre för sjukskrivna med relativt svaga drivkrafter att återgå till sin normala försörjningskälla. För att testa denna utsaga skattas effekterna separat för arbetslösa och de som har ett arbete, där den förstnämnda gruppen i genomsnitt har mindre att förlora på att fortsätta vara sjukskriven och att i förlängningen övergå till sjuk- och aktivitetsersättning. I enlighet med modellens prediktion är effekterna större för de arbetslösa än för de som har ett arbete.

Ett working paper⁴⁹ har publicerats på inspektionens webbplats i maj 2012.

⁴⁸ ISF rapport 2012:17, dnr 2012-78.

⁴⁹ Working Paper 2012:1, dnr 2013-14.

7.8 Kostnader

Kostnaden uppgick i genomsnitt till 2 miljoner kronor per rapport för de 4 rapporter som ISF lämnat till regeringen under året, vilket är cirka 500 000 kronor mindre per rapport än föregående år. Att kostnaden var högre föregående år beror på att två rapporter som lämnades då var omfattande och krävde olika kompetenser.

Kostnaderna för rapporterna om sjukfrånvaro och vård av barn bland företagare kommer redovisas när projektet slutförts under 2013. Detsamma gäller kostnaderna för projektet om rehabiliteringsgarantin som kommer att redovisas 2014.

Tabell 9 Kostnader för rapporter inom ohälsorelaterade förmåner

<i>Prestation</i>	<i>Kostnad, tkr</i>
Aktivitetsersättning – från förlängd skolgång till nedsatt arbetsförmåga	2 177
Långtidssjukfrånvaro hos föräldrar och deras barn	2 515
Arbetsgivare i små företag – en intervjustudie om deras erfarenheter av sjukskrivningsprocessen	2 133
Stabilitet i sjukfrånvaron	1 345
<i>Genomsnittskostnad år 2012</i>	<i>2 043</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2011</i>	<i>2 530</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2010</i>	<i>1 734</i>

ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I slutprestationen kan kostnader ingå för en eller flera rapporter, arbetsrapporter och working paper. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

Genomsnittskostnad utgör ett jämförelsetal baserat på kostnaden för de rapporter som lämnats under respektive året.

8 Pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom

Under året har ISF lämnat 4 rapporter och 3 arbetsrapporter inom pensionsområdet. I granskningsplanen för år 2012 planerade inspektionen en redovisning av projektet Pensionsgrundande inkomst, Skatteverkets underlag till Pensionsmyndigheten⁵⁰ under år 2012. Den har förskjutits till andra kvartalet 2013 på grund av svårigheter med insamling av underlag till granskningen.

8.1 Share

ISF har under 2012 överlämnat det operativa ansvaret för Share⁵¹ till Umeå universitet. Därför är kostnaderna under året betydligt lägre än tidigare år.

Tabell 10 Kostnader för Share

Kostnad, tkr	2012	2011	2010
Share	50	342	1 477

8.2 Handläggning av bostadstillägg – hanteringen under 2011

ISF har haft regeringens uppdrag att mäta och analysera kvaliteten i Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hantering av bostadstillägg under 2011. Rapporten är en delrapportering.

Granskningen visade att knappt en fjärdedel av alla beslut leder till att den försäkrade antingen får ett för litet eller ett för stort bostadstillägg utbetalt. Andelen är lika stor vid båda myndigheterna. I granskningen har det även framkommit flera brister i förutsättningarna för handläggarnas möjlighet att hålla en hög kvalitet i handläggningen. Ett grundläggande problem i handläggningen är att för få uppgifter lämnas med ansökningarna och att ansökningarna i många fall är knapphändigt ifyllda. Handläggarna måste därför komplettera många ansökningar, vilket är arbetskrävande när uppgifter ska samlas från flera olika källor.

Granskningen visade också att reglernas komplexitet är inte bara ett problem för de som redan har ansökt utan kan också bidra till att personer som har rätt till bostadstillägg inte ansöker.

Rapporten lämnades till regeringen i mars 2012.⁵² Nästa delredovisning ska lämnas senast den 15 maj 2013 och uppdraget ska slutredovisas senast den 15 maj 2014.

⁵⁰ Skatteverkets PGI-beräkningar i granskningsplanen för 2012.

⁵¹ Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe.

⁵² ISF rapport 2012:3, dnr 2011-100.

En arbetsrapport *Effektiv köhantering – exemplet bostadstillägg*⁵³ har publicerats på ISF:s webbplats i mars 2012. I denna finns en närmare redovisning av underlagsanalyser till rapporten.

8.3 Lönekostnader för äldre och drivkrafter till förtida ålderspensionering

ISF har analyserat systemeffekterna av de avtalade pensionsförmånerna och arbetsgivarens kostnader för äldre arbetskraft.

Analysen visar att de totala lönekostnaderna kan bli betydande för äldre anställda, jämfört med yngre anställda. Förklaringen är att premiekostnaderna för de avtalade förmånerna vanligtvis är högre för äldre och för dem med relativt hög lön. Beräkningarna visar också att en löneökning får större effekt på premien ju färre år som återstår till ordinarie pensionsålder.

Kostnaderna för de avtalade förmånerna faller på arbetsgivaren. Premiekonstruktionen medför att lönekostnaderna kan vara betydande för en arbetsgivare som har relativt många äldre och välbetalda anställda, jämfört med en arbetsgivare med en yngre arbetsstyrka. De högre lönekostnaderna kan ge arbetsgivare incitament att erbjuda äldre anställda avgångspension för att därigenom kunna byta ut äldre arbetskraft mot yngre.

Rapporten lämnades till regeringen i maj 2012.⁵⁴ Resultatet av granskningen presenterades även samtidigt i en underlagsrapport till Pensionsåldersutredningen.⁵⁵ Fortsatt stöd kommer att lämnas till dess att utredningen är avslutad.

8.4 Enkel, detaljerad och samlad pensionsinformation - är det möjligt?

ISF har haft regeringens uppdrag att beskriva vilken kunskap och information som pensionsspararna och pensionärerna behöver för att ta till vara sina intressen inom pensionsområdet och stärka sin ställning som konsument. I uppdraget har också ingått att beskriva informationsgivningen till pensionssparare och pensionärer i länder med liknande pensionssystem.

Resultatet visade att pensionsspararna upplever sig ställas inför svåra val. Det skapar en oro som är svår att hantera, men mer information löser inte automatiskt problemet. Pensionsspararna önskar information från en neutral och oberoende aktör, Pensionsmyndigheten och Min Pension uppfattas som sådana. Det finns också ett behov av oberoende pensionsrådgivning, eftersom de flesta aktörer upplevs agera på uppdrag eller utifrån eget vinstintresse. Resultatet visade också att kunskaperna om tjänstepensionen är bristfälliga.

⁵³ ISF arbetsrapport 2012:1, dnr 2011-100.

⁵⁴ ISF rapport 2012:10, dnr 2012-81.

⁵⁵ Kommittédirektiv Översyn av pensionsrelaterade åldersgränser och möjligheter för ett längre arbetsliv, Dir. 2011:34. Hallberg D (2012), "Tjänstepensionskostnader för äldre arbetskraft", kapitel 15 i "Längre liv, längre arbetsliv. Förutsättningar och hinder för äldre att arbeta längre", SOU 2012:28. underlagsrapport, Pensionsåldersutredningen, och Hessel A, D Hallberg, M Cohen Birman (2012), Tjänstepensioner och utträde från arbetslivet. Underlagsrapport till Pensionsåldersutredningen, S 2011:05.

Rapporten lämnades till regeringen i juni 2012.⁵⁶

8.5 Utvärdering av externa förvaltningstjänster i premiepensionen – perioden 2001-2010

ISF har undersökt om det har varit lönsamt att anlita externa förvaltningsföretag för de pensionssparare som har köpt tjänster och hur väl dessa företag har lyckats generera en överavkastning jämfört med individer som själva byter fonder aktivt inom premiepensionssystemet. Bakgrunden till undersökningen är att allt fler sparare inom premiepensionen anlidade en extern fondförvaltningstjänst under perioden 2001–2010. Externa förvaltningsföretag svarade för den största delen av den dramatiska ökningen av antalet fondbyten, som skedde under de senare åren i perioden. Premiepensionssparare lämnade fullmakt till olika förvaltningsföretag om att de löpande fick utföra fondbyten.

Resultaten visar att personer som har låg utbildning, låga finansiella tillgångar, höga disponibla inkomster och som i högre utsträckning har arbetslöshetsersättning, företagsinkomster eller privat pensionssparande oftare väljer externa förvaltare än andra grupper. Gruppen som är relativt aktiva fondväljare och som inte anlitar externa förvaltare består till större del av högt utbildade personer med goda inkomster. Resultaten pekar vidare på att det i genomsnitt finns en överavkastning för dem som anlitar fondförvaltningstjänster. Vidare visar resultaten att risken i portföljen reduceras för dem som väljer en extern förvaltningstjänst.

Rapporten lämnades till regeringen i december 2012.⁵⁷

En arbetsrapport *Utvärdering av 7:e AP-fondens förvaltning av Premiespar- och Premievals-fonden – November 2000 till maj 2010*⁵⁸ har publicerats på ISF:s webbplats i september 2012. I denna görs en utvärdering beträffande risk och avkastning av Premiepensionsfonden och Premievals-fonden.

En tekniskt inriktad arbetsrapport *Teknisk bilaga till ISF rapport 2012:16*⁵⁹ har publicerats på ISF:s webbplats i december 2012. I denna redovisas data och de ekonometriska modeller som används hos ISF samt alternativa skattningar och känslighetsanalyser.

⁵⁶ ISF rapport 2012:14, dnr 2012-21.

⁵⁷ ISF rapport 2012:16, dnr 2010-32.

⁵⁸ ISF arbetsrapport 2012:4, dnr 2010-32.

⁵⁹ ISF arbetsrapport 2012:5, dnr 2010-32.

8.6 Kostnader

Kostnaden uppgick i genomsnitt till 2,1 miljoner kronor per rapport för de 2 rapporterna. Föregående år uppgick genomsnittskostnaden till 1,9 miljoner kronor.

Kostnaderna för rapporten Lönekostnader för äldre och drivkrafter till förtida ålderspensionering kommer att redovisas när stödet till pensionsåldersutredningen avslutats under 2013. Kostnaderna för uppdraget om handläggning av bostadstillägg kommer redovisas när uppdraget slutförts under 2014.

Tabell 11 Kostnader för rapporter inom pensioner och ekonomisk trygghet vid ålderdom

<i>Prestation</i>	<i>Kostnad, tkr</i>
Enkel, detaljerad och samlad pensionsinformation - är det möjligt?	2 023
Utvärdering av externa förvaltnings-tjänster i premiepensionen - perioden 2001-2010	2 138
<i>Genomsnittskostnad år 2012</i>	<i>2 081</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2011</i>	<i>1 892</i>
<i>Genomsnittskostnad år 2010 *</i>	<i>3 230</i>

ISF redovisar de enskilda slutprestationernas totala kostnad. I slutprestationen kan kostnader ingå för en eller flera rapporter, arbetsrapporter och working paper. Vissa projekt bedrivs över flera verksamhetsår och i den totala kostnaden inkluderas även kostnader från tidigare år som är hänförliga till prestationen.

Genomsnittskostnad utgör ett jämförelsetal baserat på de rapporter som lämnats under året.

* 2010 lämnades en rapport till regeringen inom området.

9 Kompetens

Nedan redovisas årets åtgärder för att säkerställa att kompetens finns för att genomföra inspektionens uppdrag. Åtgärderna har bland annat utgått från de olika kompetenser som uppdraget förutsätter och den mångvetenskapliga ansatsen i uppdraget. De aktiviteter som har vidtagits har varit nödvändiga för att säkerställa en hög kvalitet och effektivitet i verksamheten.

9.1 Medarbetare

Vid slutet av året hade inspektionen 57 anställda⁶⁰ med hög kompetens inom socialförsäkringsområdet. Medeltalet anställda var 51 och antalet årsarbetskrafter var 47. Medarbetarna har utbildningsbakgrund inom bland annat nationalekonomi, statsvetenskap, juridik och medicin. Närmare en tredjedel av personalen har forskarutbildning.

Fördelningen mellan kvinnor och män i de olika personalkategorierna framgår av tabellen, där man kan utläsa att andelen kvinnor är högre än män bland utredare och medarbetare inom administrativt stöd. Könsfördelningen bland cheferna är däremot jämn. Andelen kvinnor var totalt 65 procent.

Tabell 12 Fördelning av personalkategorier 2012-12-31

<i>Kompetens</i>	<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>	<i>Totalt</i>
Utredare	25	14	39
Administrativt stöd	7	2	9
Chefer	5	4	9

Åldersbalans

Köns- och åldersfördelningen vid myndigheten framgår av tabellen på nästa sida. Åldersspridningen är relativt god, och antalet medarbetare som är yngre än 30 år har ökat från föregående år. Få pensionsavgångar väntas under de närmaste åren. Medelåldern var vid årsskiftet 42 år, vilket är något lägre än föregående år.

ISF:s bedömning är att personalsammansättningen är tillfredsställande för verksamhetens behov. Några särskilda mål avseende exempelvis medelålder och könsfördelning finns därför inte.

⁶⁰ Varav två tjänstlediga för annan anställning och två föräldralediga.

Tabell 13 Ålders- och könsfördelning 2012-12-31

Åldersgrupp	Kvinnor	Män
Upp till 29 år	3	1
30 – 49 år	28	14
50 år och äldre	6	5
<i>Totalt</i>	<i>37</i>	<i>20</i>

9.2 Bemanning

Rekryteringen av personal har skett successivt sedan inspektionen bildades den 1 juli 2009. Denna strategi har medverkat till att behovet av kompetens har kunnat analyseras fortlöpande i förhållande till pågående och planerade projekt. På så sätt har ISF kunnat etablera och behålla en sammansättning av personal som motsvarar verksamhetens krav på djup och bred kompetens inom socialförsäkringens olika delar och tillhörande kompetensområden. Intresset för att arbeta vid ISF har varit stort vilket underlättat bemanningen.

Under året började 12 personer och 5 personer slutade sin anställning. Personalomsättningen under året har varit 9,8 procent, vilket är en minskning jämfört med föregående år. Det är också lägre än genomsnittet för statsförvaltningen som mellan september 2010 och september 2011 uppgick till 11 procent. Även om personalomsättningen inte varit särskilt hög har den haft en påverkan på kontinuiteten och bemanningen i verksamheten.

För kortsiktiga eller specifika behov av kompetens har tidsbegränsat anställda, konsulter och andra uppdragstagare anlåtats.

Med anledning av den personalomsättning som varit och den planerade utökningen av lokaler som kommer att generera fler arbetsplatser, inleddes en ny rekryteringsomgång i slutet av året. När den har avslutats kommer ISF att vara fullt bemannad. Därefter kommer behovet av nya rekryteringar att prövas löpande i förhållande till det ekonomiska utrymmet.

9.3 Kompetensutveckling

Den viktigaste kompetensutvecklingen sker i det dagliga arbetet tillsammans med kollegor, konsulter och andra externa uppdragstagare. De årliga medarbetarsamtalen används bland annat till att diskutera individuella och gemensamma behov av kompetensutveckling.

Matrisorganisationen och projektarbetsformen har bidragit till kunskaps-spridning och kompetensutveckling. I början av året beslutades en reviderad projektvägledning med en förbättrad start- och slutprocess. Vägledningen kommer att följas upp under 2013.

Kompetensutvecklingen under året har framförallt inriktats på gemensamma insatser. I början av året genomfördes en medieutbildning för alla anställda bestående av två halvdagar. Det första tillfället innehöll en

teoridel och det andra tillfället praktiska övningar med utgångspunkt i ISF:s uppdrag och roll. Utbildningen genomfördes för att rusta medarbetarna att möta det ökade intresset från media till följd av det ökade antal rapporter som ISF har publicerat. Som en fortsättning på medieutbildningen ägnades årets ISF-dag i juni till att diskutera ISF:s budskap i media och att träna på att kommunicera uppdraget. För att ytterligare stimulera till en hög kvalitet i kommunikationen med mottagarna av våra rapporter hölls ett internt seminarium efter sommaren på temat "Så skriver du för att bli läst".

Den satsning på internutbildning som inleddes 2011 har fortsatt under 2012. Bland annat har utbildning genomförts inom offentlig förvaltning, sjukförmåner, grundläggande statistik, familjeområdet och effektutvärdering. Syftet har varit att alla ska få grundläggande kunskaper om socialförsäkringen och kompetensområdenas olika delar samt att stimulera till kunskapsspridning och ett mångvetenskapligt perspektiv i granskningarna. Seminarier har även hållits i aktuella frågor där externa föreläsare har bjudits in.

Introduktionsutbildning har genomförts regelbundet i takt med att nya medarbetare har börjat. Introduktionsutbildningen har bestått av tre delar, som handlat om administrativa frågor, juridik och myndighetens roll och uppdrag.

Den tidigare påbörjade insatsen för utveckling av ledningsgruppen har fortsatt. Den har kompletterats med en satsning på individuell ledarskapsutbildning. Både den individuella delen och ledningsgruppens utveckling kommer att fortsätta under 2013 och 2014. Syftet är bland annat att utveckla mål och arbetssätt för ledningsgruppen, att bidra till gemensamt ansvarstagande för verksamheten som helhet samt att stärka cheferna i deras yrkesroll.

Individuella insatser för kompetensutveckling har förekommit i mindre omfattning. Som exempel kan nämnas deltagande i olika konferenser och forum, utbildningar i upphovsrätt, EU-samordning och projektledarskap.

9.4 Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljöarbete

Arbetsmiljön är viktig för att skapa förutsättningar för verksamhetens och medarbetarnas utveckling. I inspektionens arbetsmiljöpolicy framgår att ISF arbetar aktivt med att förebygga ohälsa och skador i arbetet, skapa en god arbetsmiljö samt främja god och hållbar hälsa. Lokaler och utrustning anpassas till verksamhetens och medarbetarnas behov.

Arbetsmiljön följs upp i medarbetarsamtalen och i arbetsmiljögruppen som träffas regelbundet för att planera, genomföra och följa upp insatser för arbetsmiljön. Gruppen består av de två arbetsmiljöombuden, administrativa chefen och personalansvarig.

En medarbetarenkät genomfördes under våren. Syftet med undersökningen var att få kunskap om hur medarbetare och chefer upplever sitt arbete, sin arbetsplats, arbetssituation och arbetsmiljö i syfte att utveckla verksamheten. Det sammanlagda resultatet för de olika förbättringsområdena i enkäten var mycket bra. Bland annat upplevde medarbetarna det sociala klimatet och kollegiala samarbetet mycket bra, att den kunskap de har används på ett bra sätt och att de utvecklas i arbetet. Vidare upplevdes

uppdraget tydligt, ambitionsnivån realistisk, att verksamheten kan utvärderas och att innehållet kan påverkas i stort. Prioriterade områden för förbättring var frågor om effektivitet i beslutsprocessen, ledarskapsfrågor och annan återkoppling. ISF har arbetat vidare med resultatet framförallt på enheterna och i ledningsgruppen.

Ett nytt avtal om företagshälsovård tecknades vid halvårsskiftet. Avtalet innehåller möjligheter till stöd och utveckling i övergripande arbetsmiljöfrågor samt möjlighet till stöd på individnivå. Företagshälsovården har framförallt anlåtats för organisationsövergripande insatser för ergonomi, influensavaccination och vid framtagning av riktlinjer samt information och diskussion om kränkande särbehandling.

Friskvård

Som en del av arbetsmiljöarbetet satsar ISF på friskvårdande aktiviteter. Aktiviteterna har bidragit till att främja gemenskap och erfarenhetsutbyte i en period av uppbyggnad med flera nyanställda. Förutom att anordna gemensamma friskvårdsaktiviteter subventionerar ISF friskvård, erbjuder frukt och influensavaccin.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron under året uppgår till 2,7 procent, vilket är något lägre än föregående år. Genomsnittet för statsförvaltningen var 2,9 procent 2011.

Tabell 14 Sjukfrånvaro under år 2012

<i>Sjukfrånvaro (%)*</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>
Totalt	2,7	3,0	1,6
Kvinnor	3,6	4,6	2,5
Män	0,9	0,6	0,3
30-49 år	1,1	0,9	0,4
50 år och äldre	7,7	8,4	-

*Jämförelsetal lämnas inte i de grupper där sjukfrånvaron kan hänvisas till en enskild person eller då antalet anställda i gruppen är lägre än tio.

Enligt 7 kap. 3 § förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheten lämna uppgifter om sjukfrånvaro för grupper om inte antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Sjukfrånvaro för gruppen upp till 29 år anges inte då antalet personer är lägre än tio personer. Andelen sjukfrånvaro om minst 60 dagar anges inte då den kan hänföras till enskilda individer.

9.5 Det interna arbetet i övrigt

Förutom insatserna för att säkerställa kompetensen hos ISF har det interna arbetet under året varit inriktat på införandet av e-handelssystem, ny it-plattform samt lansering av en ny webbplats. Arbetet har också varit inriktat på att utveckla dokumenthanteringen och på att säkerställa tillgång till data samt en ändamålsenlig hantering av personuppgifter.

Tillgång till data

För att ISF ska kunna fullgöra sitt uppdrag måste myndigheten kunna samla in och bearbeta data på individnivå. Merparten av de data som ISF behöver innehåller personuppgifter och det är därför angeläget att en särskild registerlag om personuppgiftsbehandling vid inspektionen tas fram. Under hösten 2012 har ett arbete pågått inom Socialdepartementet för att ta fram förslag till direktiv till en utredning som ska lämna förslag till en sådan registerlag.

Under året har ISF ansökt om etisk prövning för att få möjlighet att behandla data som innehåller känsliga personuppgifter för forskningsändamål i 7 granskningar. Samtliga ansökningar har godkänts. I avvaktan på en registerlag är dock ISF:s möjligheter att genomföra granskningar som kräver tillgång till känsliga personuppgifter, men som inte är att anse som forskning, begränsade.

Även under 2012 har det förekommit stora förseningar i leveranser av data och akter från både Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, vilket har gjort att ISF i några fall inte kunnat leverera rapporter på angiven tid. I några fall har förseningarna påverkat kvaliteten negativt i genomförda granskningar genom att det inte har varit möjligt att göra så omfattande analyser som skulle varit önskvärt. Vidare har ISF inte fått tillgång till data från Statens Statistiska centralbyrån (SCB), vilket även det har lett till försämrad kvalitet i myndighetens granskningar i några fall.

Inter heller under 2012 har det varit möjligt för ISF att få tillgång till akter hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten i elektronisk form, vilket har försvårat såväl ISF:s som Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens arbete under året. De begränsningar som det innebär att endast få ta del av akter i pappersform påverkar kvaliteten påtagligt i de granskningar som ISF genomför och gör också att dessa blir mer tidskrävande.

Styrdokument

Under året har den reviderade projektvägledning med en förbättrad start- och slutprocess och en tydligare kvalitetssäkringsprocess som tagits fram under 2011 beslutats och implementerats i verksamheten. Under hösten har ett rapportmöte förts in i processen för att kunna tillvarata synpunkter på ett mer effektivt sätt. Vägledningen kommer att följas upp och utvärderas under år 2013.

It och telefoni

Under våren gjorde ISF ett avrop för att upphandla it-funktioner som tjänst. Inga svar kom in när anbudstiden löpt ut och efter ett samarbete med Kammarkollegiets upphandlingsstöd för att utreda orsakerna till detta, där kvaliteten i förfrågningsunderlaget bedömdes var mycket gott, skickades en ny förfrågan ut under sommaren. Ett anbud kom in i tid och ett anbud kom in efter anbudstidens utgång. Under hösten har införandet av

en ny it-plattform planerats och genomförts och den slutliga övergången till den nya leverantören skedde i slutet av januari 2013. Arbetet har inneburit en förstärkt säkerhet och en stabilare plattform vid sidan om en effektivare it-administration.

Dokumenthantering

Under året har ISF fortsatt arbetet med att införa en ändamålsenlig och effektiv dokumenthantering. Resurser har tillförts genom en tidsbegränsad anställning. Arbetet har omfattat en kartläggning av verksamhetsprocesser och framtagande av ett förslag till klassificeringsstruktur. Studiebesök har genomförts hos tre statliga myndigheter för att utbyta erfarenheter liksom ett möte med Kammarkollegiet om förutsättningarna att göra avrop mot ramavtal om systemstöd. Arbetet kommer att fortsätta under år 2013.

Information

Vid sidan om det arbete med fokus på medieträning, budskapsformulering och att skriva rapporter som beskrivits ovan har inspektionen lanserat en ny webbplats samt upphandlat tryckeritjänster mot ramavtal som innebar en ny leverantör från halvårsskiftet.

Den nya webbplatsen som lanserades i april hade en helt ny design med en tydlig verksamhetsindelning, ett förbättrat nyhetsflöde och en ny sökfunktion med syfte att underlätta för inspektionens målgrupper att ta del av information. Webbplatsen innehåller också en funktion för att lämna synpunkter på socialförsäkringen och ett beställningsformulär för att beställa rapporter. Båda funktionerna har använts i stor omfattning sedan lanseringen.

Övrigt

Inom andra områden, som är uppbyggda sedan tidigare, har ISF fortsatt med ett ständigt förbättringsarbete. Som exempel kan nämnas att ISF varit en av fem piloter som under våren implementerat ett e-handelssystem med stöd av Kammarkollegiet (nu Statens servicecenter) och att den tertiära fördelningen av gemensamma kostnader görs helt med egna resurser och effektivare rutiner för kvalitetssäkring.

Utformningen av en verksamhetsidé och en förbättrad planeringsprocess med ett förbättrat flöde mellan kompetensområden och enheter, en ökad enhetlighet för dokumentation av projektidéer och ett gemensamt underlag för prioriteringar är exempel på annat förbättringsarbete.

Under hösten har ISF utnyttjat en möjlighet att teckna avtal om utökade konferenslokaler på ett separat våningsplan, vilket i sin tur gett möjlighet att skapa ytterligare arbetsplatser under våren 2013. Under året har inspektionen satt upp akustikplattor för ljuddämpning i delar av lokalerna, genomfört golvvård och inlett upphandling av lokalvårdstjänster. En första brandskyddsutbildning för delar av brandskyddsorganisationen har genomförts under året.

10 Finansiell redovisning

10.1 Resultaträkning

<i>(tkr)</i>	<i>Not</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>
<i>Verksamhetens intäkter</i>			
Intäkter av anslag		58 973	51 316
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	0	50
Intäkter av bidrag		44	117
Finansiella intäkter	2	<u>160</u>	<u>220</u>
<i>Summa</i>		<i>59 178</i>	<i>51 704</i>
<i>Verksamhetens kostnader</i>			
Kostnader för personal	3	-41 526	-38 395
Kostnader för lokaler		-4 051	-3 898
Övriga driftkostnader	4	-12 542	-8 365
Finansiella kostnader	5	-65	-84
Avskrivningar och nedskrivningar		<u>-993</u>	<u>-962</u>
<i>Summa</i>		<i>-59 178</i>	<i>-51 704</i>
<i>Verksamhetsutfall</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Transfereringar</i>			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		200	928
Lämnade bidrag	6	<u>-200</u>	<u>-928</u>
<i>Saldo</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Årets kapitalförändring</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

10.2 Balansräkning

(tkr)	Not	2012-12-31	2011-12-31
<i>TILLGÅNGAR</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling	7	63	104
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	8	<u>410</u>	<u>390</u>
<i>Summa</i>		473	495
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	9	280	374
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	<u>2 492</u>	<u>3 175</u>
<i>Summa</i>		2 772	3 549
<i>Fordringar</i>			
Kundfordringar		0	3
Fordringar hos andra myndigheter	11	726	876
Övriga fordringar		<u>19</u>	<u>117</u>
<i>Summa</i>		744	995
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Förutbetalda kostnader	12	<u>1 470</u>	<u>1 139</u>
<i>Summa</i>		1 470	1 139
<i>Avräkning med statsverket</i>			
Avräkning med statsverket	13	<u>-7 709</u>	<u>-13 626</u>
<i>Summa</i>		-7 709	-13 626
<i>Kassa och bank</i>			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		<u>16 530</u>	<u>18 889</u>
<i>Summa</i>		16 530	18 889
<i>SUMMA TILLGÅNGAR</i>		14 280	11 441

<i>(tkr)</i>	<i>Not</i>	<i>2012-12-31</i>	<i>2011-12-31</i>
<i>KAPITAL OCH SKULDER</i>			
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	14	229	301
Övriga avsättningar	15	<u>212</u>	<u>135</u>
<i>Summa</i>		<i>441</i>	<i>436</i>
<i>Skulder m.m.</i>			
Lån i Riksgäldskontoret	16	3 172	4 043
Skulder till andra myndigheter	17	3 137	1 470
Leverantörsskulder		3 530	2 206
Övriga skulder	18	<u>796</u>	<u>661</u>
<i>Summa</i>		<i>10 634</i>	<i>8 381</i>
<i>Periodavgränsningsposter</i>			
Upplupna kostnader	19	<u>3 205</u>	<u>2 624</u>
<i>Summa</i>		<i>3 205</i>	<i>2 624</i>
<i>SUMMA KAPITAL OCH SKULDER</i>		<i>14 280</i>	<i>11 441</i>

10.3 Redovisning mot anslag

<i>Anslag (tkr)</i>		<i>Ingående över- förings- belopp</i>	<i>Årets tilldelning enligt regler- ingsbrev</i>	<i>Indrag- ning</i>	<i>Totalt disponi- belt belopp</i>	<i>Utgifter</i>	<i>Utgående över- förings- belopp</i>
	<i>Not</i>						
Uo 10 2:2 Ramanslag ap.1 Inspektionen för Socialförsäkringen	20	13 626	64 953	-11 697	66 882	-59 173	7 709
<i>Summa</i>		<i>13 626</i>	<i>64 953</i>	<i>-11 697</i>	<i>66 882</i>	<i>-59 173</i>	<i>7 709</i>

10.4 Tilläggsupplysningar

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

ISF:s bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Gjorda undantag från förordningen redovisas sist i tilläggsupplysningarna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF tillämpar myndigheten brytdagen den 4 januari. Brytdagen föregående år var den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 25 000 kr bokförts som period-avgränsningsposter.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 000 kr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 100 000 kr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

4 år	Bärbara datorer och kringutrustning
5 år	Datorer och kringutrustning Maskiner och tekniska anläggningar Övriga kontorsmaskiner Egenutvecklade systemstöd, licenser och rättigheter
3 - 6 år	Förbättringsutgifter på annans fastighet
10 år	Inredningsinventarier

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

<i>Ledamöter i insynsrådet / andra styrelseuppdrag</i>	Ersättning
Ulrik von Essen Förvaltningsrättslig Tidskrift – styrelseledamot Stiftelsen Fakultetskurser – styrelseledamot Domstolsakademins råd (Domstolsverket) – ledamot Stiftelsen Juristernas hus – styrelseledamot Den svenska lokalstyrelsen för de nordiska juristmötena – ledamot	3
Ann-Catrin Lofvars SKL – styrelseledamot Landstingsråd i Dalarnas Län	0
Eskil Wadensjö *En av ersättningarna betalas ut i början av 2013	3*
Irene Wennemo Högskoleverket - ledamot i insynsrådet Lunds Universitet – styrelseledamot Magelhusen AB – styrelseledamot	3
Solveig Zander Länsstyrelsen i Uppsala Län - ledamot i insynsrådet Hjälpmiddelsinstitutet – styrelseledamot	3
<i>Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag</i>	Lön
Generaldirektör Per Molander Nobelmuseet – styrelseledamot Arbor AB – VD och styrelseordförande Sieps - ledamot i insynsrådet Inga förmåner	995

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro se under avsnittet Sjukfrånvaro på sidan 44.
Undantag från regelverket beskrivs nedan.

Undantag från regelverket

ISF har gjort följande undantag från förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Jämförelsetal

Enligt ESV:s föreskrifter till 2 kap. 4 § förordningen ska sammanställningen över väsentliga uppgifter avse de senaste fem räkenskapsåren.

Eftersom år 2012 är ISF:s tredje verksamhetsår finns endast jämförelsetal från 2009 – 2011 och 2009 avser endast ett halvårs verksamhet i sammanställningen över väsentliga uppgifter.

Sjukfrånvaro

Enligt 7 kap. 3 § förordningen ska myndigheten lämna uppgifter om sjukfrånvaro för grupper om inte antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Eftersom sjukfrånvaron för ISF kan hänföras till en enskild individ, lämnas inte uppgifter om sjukfrånvaro om 60 dagar sammanhängande eller mer. Sjukfrånvaro för gruppen upp till 29 år anges inte då antalet personer är lägre än tio personer.

10.5 Noter

<i>Resultaträkning (tkr)</i>		2012	2011
Not 1	<i>Intäkter av avgifter och andra ersättningar</i>		
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	0	50
	<i>Summa</i>	0	50
	Avgifterna avser i sin helhet avgifter enligt 4 § i avgiftsförordningen		
Not 2	<i>Finansiella intäkter</i>		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	160	220
	<i>Summa</i>	160	220
Not 3	<i>Kostnader för personal</i>		
	Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	26 191	24 685
	Övriga kostnader för personal	15 335	13 710
	<i>Summa</i>	41 526	38 395
Not 4	<i>Övriga driftkostnader</i>		
	Övrigt	912	892
	Köp av tjänster	11 630	7 473
	<i>Summa</i>	12 542	8 365
	Ökade driftkostnader jämfört med motsvarande period föregående år beror på att del av verksamhet lagts ut på Stockholms universitet (761 tkr), Karlstads universitet (717 tkr) och Uppsala universitet (610 tkr). En medarbetare ifrån Ekonomistyrningsverket har varit inlånad för 800 tkr mer än föregående år. En enkätundersökning på 880 tkr har beställts ifrån SCB och 1 000 intervjuer har beställts av Novus för 281 tkr.		
Not 5	<i>Finansiella kostnader</i>		
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	56	84
	Övriga finansiella kostnader	9	0
	<i>Summa</i>	65	84
Not 6	<i>Lämnade bidrag</i>		
	BRÅ Brottsförebyggande rådet	200	928
	<i>Summa</i>	200	928

Samarbetet med BRÅ gäller finansiering av projektet "intyget som dörröppnare till välfärdssystemet".

<i>Balansräkning (tkr)</i>		<i>2012-12-31</i>	<i>2011-12-31</i>
Not 7	<i>Balanserade utgifter för utveckling</i>		
	Ingående anskaffningsvärde	209	209
	Årets anskaffningar	0	0
	<i>Summa anskaffningsvärde</i>	<u>209</u>	<u>209</u>
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-105	-63
	Årets avskrivningar	-41	-42
	<i>Summa ackumulerade avskrivningar</i>	<u>-146</u>	<u>-105</u>
	<i>Utgående bokfört värde</i>	63	104
Not 8	<i>Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar</i>		
	Ingående anskaffningsvärde	586	395
	Årets anskaffningar	154	191
	<i>Summa anskaffningsvärde</i>	<u>740</u>	<u>586</u>
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-196	-85
	Årets avskrivningar	-134	-111
	<i>Summa ackumulerade avskrivningar</i>	<u>-330</u>	<u>-196</u>
	<i>Utgående bokfört värde</i>	410	390
Not 9	<i>Förbättringsutgifter på annans fastighet</i>		
	Ingående anskaffningsvärde	563	563
	Årets anskaffningar	0	0
	<i>Summa anskaffningsvärde</i>	<u>563</u>	<u>563</u>
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-189	-95
	Årets avskrivningar	-94	-94
	<i>Summa ackumulerade avskrivningar</i>	<u>-283</u>	<u>-189</u>
	<i>Utgående bokfört värde</i>	280	374
Not 10	<i>Maskiner, inventarier, installationer m.m.</i>		
	Ingående anskaffningsvärde	4 464	4 219
	Årets anskaffningar	74	246
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-160	0
	<i>Summa anskaffningsvärde</i>	<u>4 378</u>	<u>4 464</u>
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 289	-574
	Årets avskrivningar	-723	-715
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	126	0
	<i>Summa ackumulerade avskrivningar</i>	<u>-1 886</u>	<u>-1 289</u>
	<i>Utgående bokfört värde</i>	2 492	3 175
Not 11	<i>Fordringar hos andra myndigheter</i>		
	Fordran ingående mervärdesskatt	726	791
	Kundfordringar hos andra myndigheter	0	24
	Övriga fordringar hos andra myndigheter	0	61
	<i>Summa</i>	<u>726</u>	<u>876</u>

<i>Balansräkning (tkr)</i>		<i>2012-12-31</i>	<i>2011-12-31</i>
Not 12	<i>Förutbetalda kostnader</i>		
	Förutbetalda hyreskostnader	1 112	909
	Övriga förutbetalda kostnader	358	230
	<i>Summa</i>	<i>1 470</i>	<i>1 139</i>
Not 13	<i>Avräkning med statsverket</i>		
	<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
	Ingående balans	-13 626	-15 571
	Redovisat mot anslag	59 173	52 244
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-64 953	-64 314
	Återbetalning av anslagsmedel	11 697	14 014
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	<i>-7 709</i>	<i>-13 626</i>
	<i>Summa Avräkning med statsverket</i>	<i>-7 709</i>	<i>-13 626</i>
Not 14	<i>Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser</i>		
	Ingående avsättning	301	0
	Årets pensionskostnad	14	328
	Årets pensionsutbetalningar	-86	-27
	<i>Utgående balans</i>	<i>229</i>	<i>301</i>
Not 15	<i>Övriga avsättningar</i>		
	<i>Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder</i>		
	Ingående balans	135	63
	Årets förändring	77	72
	<i>Utgående balans</i>	<i>212</i>	<i>135</i>
Not 16	<i>Lån i Riksgäldskontoret</i>		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	4 043	4 525
	Under året nyupptagna lån	154	480
	Årets amorteringar	-1 025	-962
	<i>Utgående balans</i>	<i>3 172</i>	<i>4 043</i>
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	15 000	20 000
Not 17	<i>Skulder till andra myndigheter</i>		
	Utgående mervärdesskatt	0	1
	Arbetsgivaravgifter	768	646
	Leverantörsskulder andra myndigheter	2 366	823
	Övrigt	3	0
	<i>Summa</i>	<i>3 137</i>	<i>1 470</i>

Ökade leverantörsskulder till andra myndigheter jämfört med föregående år beror på en skuld till SCB om 880 tkr för en enkätundersökning, att skulden till Ekonomistyrningsverket för en inlånad medarbetare var 309 tkr högre än föregående år samt en skuld till Karolinska institutet om 216 tkr för ett projekt om Försäkringskassans bemötande. Skulderna till SPV och Statens servicecenter (Kammarkollegiet 2011) har också varit 65 tkr respektive 42 tkr högre än föregående årsskifte.

<i>Balansräkning (tkr)</i>		<i>2012-12-31</i>	<i>2011-12-31</i>
Not 18	<i>Övriga skulder</i>		
	Personalens källskatt	786	661
	Stoppad lön	10	0
	<i>Summa</i>	<u>796</u>	<u>661</u>
Not 19	<i>Upplupna kostnader</i>		
	Upplupna semesterlöner och löner inklusive sociala avgifter	2 259	1 636
	Övriga upplupna kostnader	946	988
	<i>Summa</i>	<u>3 205</u>	<u>2 624</u>

Anslagsredovisning

Not 20 *Uo 10 2:2 ap 1 Inspektionen för socialförsäkringen (ramanslag)*
Enligt regleringsbrevet disponerar ISF en anslagskredit på 1 949 tkr.

ISF får disponera 1 929 tkr av det ingående överföringsbeloppet, dvs. 3 % av föregående års tilldelning 64 314 tkr enligt regleringsbrevet. Anslaget är räntebärande.

Anslagssparandet för 2012 uppgår till mer än 10 % av årets tilldelade medel. Det beror på att myndighetens start år 2009 försenades jämfört med vad som planerades för ekonomiskt, vilket förskjuter kostnaderna i tid.

ISF:s strategi har varit en ansvarsfull rekrytering som sker i etapper för att få ett bra mottagande och meningsfulla uppgifter för medarbetarna. I strategin ingår även att ha en andel av budgeten i form av externa engagemang eftersom uppdragets komplexitet inte gör det möjligt att klara enbart med egen kompetens. Rekryteringen har prioriterats högre de första åren men under 2012 har ISF ingått flera avtal med externa parter som kommer innebära kostnader de kommande åren.

11 Sammanställning över väsentliga uppgifter

<i>(tkr)</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>	<i>2009*</i>
<i>Låneram Riksgäldskontoret</i>				
Beviljad	15 000	20 000	20 000	20 000
Utnyttjad	3 172	4 043	4 525	1 663
<i>Kontokrediter Riksgäldskontoret</i>				
Beviljad	6 495	6 435	5 189	2 400
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0
<i>Räntekonto Riksgäldskontoret</i>				
Ränteintäkter	160	220	74	13
Räntekostnader	0	0	0	0
<i>Avgiftsintäkter</i>				
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>				
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0
Övriga avgiftsintäkter	0	50	65	121
<i>Anslagskredit</i>				
Beviljad	1 949	1 929	1 557	720
Utnyttjad	0	0	0	0
<i>Anslag</i>				
<i>Ramanslag</i>				
Anslagssparande	7 709	13 626	15 571	11 491
varav intecknat	0	0	0	0
<i>Bemyndiganden</i>				
		Ej tillämpligt		
<i>Personal</i>				
Antalet årsarbetskrafter (st)	47	43	29	13
Medelantalet anställda (st)	51	49	31	14
<i>Driftkostnad per årsarbetskraft</i>	1 237	1 178	1 284	964
<i>Kapitalförändring**</i>				
		Ej tillämpligt		

* ISF:s verksamhet startade den 1 juli 2009 varför jämförelsetal för tidigare år inte kan lämnas. 2009 avser ett halvtårs verksamhet.

** Fr.o.m. år 2009 avräknas anslag kostnadsmissigt och därför blir årets kapitalförändring +/- 0.

Undertecknande av årsredovisning

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 21 februari 2013

Per Molander
Generaldirektör

isf

INSPEKTIONEN FÖR
SOCIALFÖRSÄKRINGEN

adress Box 202, 101 24 Stockholm *besöksadress* Fleminggatan 7 Stockholm

telefon 08 58 00 15 00 *fax* 08 58 00 15 90 *e-post* registrator@inspf.se *webb* www.inspsf.se